Leto LXXII, št. 118 Poštnina plačana v gotovini. — Die Postgebühr bar bezahlt. Preis - cena L 1

Uredništvo uprava. Ljubljana. Kopitarjeva 6. Telefon 4001—4004. Mesečna naročnina 20 lir. za inozemstvo 40 lir. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.290 za inserate. Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstva: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENEC

MAJ 1944
24
SREDA

Auch bei Nettuno schwere Kämpfe

An der Südfront der Feind zurückgeworfen - Geringe örtliche Kampftätigkeit im Osten - Bei Terrorangriffen auf Kiel, Dortmund und Braunschweig 68 Bomber abgeschossen - Portsmouth erneut bombardiert

DNB. **Aus dem Führerhauptquartier,** 23. Mai. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Landekopf von Nettuno steigerte der Feind seine Artillerietätigkeit in den frühen Morgenstunden des heutigen Tages bis zum Trommelfeuer. Unter Einsatz von Schlachtfliegern sowie starken Infanterie- und Panzerkdäften trat er sodann südwestlich und westlich Aprilia und im Abschnitt Cisterna-Littoria zum Angriff an. Die Kämpfe sind im vollen Gange.

An der Südfront wurde ein Versuch des Feindes, sich in überraschendem Vorstoss in den Besitz von Terracina zu setzen, vereitelt. Nordöstlich Terracina konnte der Gegner sich in den Besitz einer Höhe setzen. Der Schwerpunkt des Grossangriffes lag auch gestern im Abschnitt Lenola-Pontecorvo und bei Piedimonte. Unsere tapferen Truppen warfen den mit starken Infanterie- und Panzerkräften nach heftiger Artillerie- und Jagdbombervorbereitung angreifenden Feind in harten Kämpfen zurück und fügten ihm schwere Verluste zu. Wo ihm an einzelnen Stellen örtliche Einbrüche gelangen, wurden diese abgeriegelt oder im Gegenstoss bereinigt. Besonders erbittert tobten die Kämpfe bei Pontecorvo und bei Piedimonte. Alle durch stärkstes Artilleriefeuer und rollenden Fliegereinsatz unterstützten Durchbruchsversuche des Feindes wurden dort im zusammengefassten Werfer- und Artilleriefeuer zerschlagen. Die in diesem Abschnitt eingesetzten Truppen unter dem Befehl des Generals der Gebirgstruppen Feuerstein haben sich in den tagelangen schweren Kämpfen hervorragend geschlagen und besonders ausgezeichnet.

Im Osten verlief der Tag bei geringer örtlicher Kampftätigkeit ruhig. Nach Säuberung der Flusschleife am unteren Dnjestr wurden die Kämpfe südlich Dubosari beendet. Infanterie- und Panzerverbände zerschlugen hier, von deutsch-rumänischen Kampf- und Schlachtfliegern hervorragend unterstützt, mehrere sowjetische Schützendivisionen und eine Panzerbrigade. Der Feind hatte hohe blutige Verluste und verlor ausserdem 2000 Gefangene, 47 Panzer, 71 Geschütze und umfangreiches Kriegsmaterial.

Ein Kampffliegerverband führte in der letzten Nacht einen Angriff gegen den Bahnhof Dshankoi auf der nördlichen Krim, der Brände und Explosionen hervorrief.

Nordamerikanische Bomber richteten am gestrigen Tage einen Terrorangriff gegen das Stadtgebiet von Kiel. Es entstanden besonders in Wohnvierteln Schäden und Verluste unter der Bevölkerung. Bei schwierigen Abwehrbedingungen wurden 22 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

In der vergangenen Nacht griffen britische Bomber mehrere deutsche Städte an. Besonders in Dortmund und Braunschweig wurden Schäden in Wohngebieten und Personenverluste verursacht. Luftverteidigungskräfte vernichteten 46 viermotorige Bomber.

Starke Verbände schwerer deutscher Kampfflugzeuge griffen in der letzten Nacht erneut den britischen Hafen Portsmouth an. Ausgedehnte Brände und Zerstörungen wurden in den Zielräumen beobachtet. Schnelle Kampfflugzeuge setzten die Bekämpfung von Einzelzielen in Ostengland fort.

Tudi pri Nettunu težki boji

Na južnem bojišču je bil sovražnik odbit - Malenkostno krajevno bojno delovanje na vzhodu - Pri strahovalnih napadih na Kiel, Dortmund in Braunschweig je bilo sestreljenih 68 bombnikov - Portsmouth ponovno bombardiran

Führerjev glavni stan, 23. maja. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na nettunskem predmostju je povečal sovražnik svoje topniško delovanje v zgodnjih jutranjih urah današnjega dne do neprestanega topniškega ognja. Nato je pričel s posegom borbenih letal kakor tudi močnih sil pehote in oklepnikov z napadom jugozahodno in zahodno od Aprilije in na odseku Cisterna-Litteria. Boji so v polnem teku.

Na južnem bojišču se je izjalovil sovražni poskus, da bi se polastil z nepričakovanim napadom Terracine. Severovzhodno od Terracine je zavzel sovražnik neko višino. Težišče velenapada je ležalo tudi včeraj na odseku Lenola-Pontecorvo in pri Piedimonte. Naše hrabre čete so odbile v težkih bitkah napadajočega sovražnika, ki in napadal z močnimi silami pehote in oklepnikov po močni topniški in lovsko-bombniški predpripravi ter mu prizadejale težke izgube. Kjer so mu na posameznih mestih uspeli krajevni vdori, so bili ti zapahnjeni ali v protinapadu očiščeni. Posebno ogorčeno so divjali boji pri Pontecorvu in pri Piedimonte. Vsi sovražni prebijalni poskusi, ki so jih podpirali najhujši topniški ogenj in poseg letal v borbo, so bili tamkaj razbiti z osredotočenim ognjem metalcev in topništva. Na tem odseku nameščene čete pod poveljstvom generala gorskih čet Feursteina so se v večdnevnih težkih bojih izvrstno borile in posebno odlikovale.

Na vzhodu je potekel dan ob skromni krajevni bojni delavnosti mirno. Po očiščenju rečnega loka ob spod. Dnjestru so bile zaključene bitke južno od Dubosarija. Oddelki pehote in pa oklepnikov, ki so jih odlično podpirali nemško-romunski bojni in borbeni letalci, so razbili več sovjetskih strelskih divizij in neko oklepniško brigado. Sovražnik je imel visoke krvne izgube ter je izgubil povrh tega 2000 ujetnikov, 47 oklepnikov, 71 topov in obsežno vojno gradivo.

Oddelek bojnih letal je izvedel v pretekli noči napad na kolodvor Dšankoj na severnem delu Krima, ki je povzročil požare in eksplozije.

Severnoameriški bombniki so izvedli včeraj strahovalni napad na mestno področje Kiela. Posebno v stanovanjskih okrajih so nastale škode in izgube med prebivalstvom. Pri težkih obrambnih pogojih je bilo sestreljenih 22 sovražnih letal.

V pretekli noči so napadli britanski bombniki več nemških mest. Posebno v Dortmundu in Braunschweigu so bile povzročene škode v stanovanjskih področjih in izgube prebivalstva. Sile zračne obrambe so uničile 46 štirimotornih bombnikov.

Močni oddelki težkih nemških bojnih letal so napadli v pretekli noči ponovno britansko pristanišče Portsmouth. Letalci so opazili na cilju prostrane požare in razdejanja. Hitra bojna letala so nadaljevala z borbo proti posameznim ciljem vzhodne Anglije.

Pogovor z Doriotom

Francoski bojevnik na vzhodnem bojišču, predsednik francoske ljudske stranke nadporočnik Jacques Doriot ima za seboj kaj nenavadno pot. Bil je prepričan komunist, pozna Sovjetsko zvezo, Stalina samega in svetovni komunizem, zato pa se je z vsem gnusom obrnil od njega in stopil v aktivno borbo proti njemu. V veliki meri po njegovi zaslugi je bila dne 27. avgusta 1941 ustanovljena francoska prostovoljna legija za borbo proti boljševizmu. Od takrat se francoski legionarji junaško borijo na vzhodu. V borbah so se izkazali trije francoski bataljoni. Doriot se je v tretjem francoskem bataljonu udeleževal bojev pri Smolensku kakor tudi bojev proti tolpam v zaledju. Zlasti v ostrih ruskih zimah so francoski legionarji odlično vztrajali v borbi proti sovražniku, vajenemu močvirnatega ozemlja in pragozda. Prve dni januarja 1944 je francoska prostovoljska legija skupno z nemškimi oboroženimi silami preprečila raznim tolovajskim tolpam združitev pri Mogilevu in potisnila kakih 5000 tolovajev proti jugu ter jim razdejala več taborišč. Prav tako je potisnila kakih 8000 tolovajev proti zahodu k Berezini in jih deloma popolnoma uničila. Nadporočnik Doriot poroča, da se je legija pri teh bojih sčasoma tako spretno »motorizirala« s konji in sanmi, da se je lahko premikala 150 km dnevno.

Na vprašanje vojnega poročevalca, kaj so Francozi posebno opazili na sistemu in v deželi Sovjetov, je nadporočnik Doriot odgovoril, da bo omenil samo en značilni primer, ki se je pripetil nekemu vohunu, kateri se je vrinil v legijo že v domovini, da bi lahko prišel na vzhodno bojišče in tam izdal svoje rojake boljševikom. Le nekaj tednov je živel na vzhodu, kjer je videl vse strgane in lačne prebivalce, vse sovjetsko divjaštvo, svoje umorjene tovariše in vse ostalo barbarstvo, nakar je znova vzljubil Francijo in se je začel zgražati nad svojim nameravanim izdajstvom, še preden ga je izvršil. Francozi so se tudi čudili, ko so opazili, da so sovjetski vojaki prepričani, da se borijo proti »divjakom« in »nekulturi«. Na vprašanje, kako si Doriot zamišlja vlogo Francije v primeru sovjetske zmage, je navedel izjavo sovjetskega Žida Ilija Eklenburga, ki je dejal, da bi lahko napravili iz Notre Dame v Parizu sijajen kino.

Nadporočnik Doriot priznava, da verjame še danes mnogo Francozov v tako rešitev. Ta vera pa bo tudi njim kmalu prešla, kajti česar človek nima, tega tudi ne more ceniti in tako se godi z amerikansko »kulturo«. Francozi so spoznali že leta 1918., kakšno razumevanje imajo Američani za umetnost in kako imenitno se jim zdi zgraditi lep francoski grad tik kake indijanske vasi. Zaradi tega tudi ne občutijo one škode, katero povzročajo njihovi teroristični bombniki.

Končno je Jacques Doriot izjavil, da se mu že mora priznati, da temeljito pozna sovjetsko kulturo. V ilustracijo svoje trditve je navedel neko anekdoto, ki je za kulturnega zapadnjaka bolj zgovorna kot mnogo besed. »Po svoji vrnitvi iz Kitajske sem srečal leta 1927. večkrat Stalina samega,« je omenil Doriot. »Nekoč smo se sestali v Stalinovem podeželskem bivališču; bil je on sam, Buharin, Indijec Roy in jaz. Brž ko je zapustil Stalin svoj luksuzni avto, je ukazal, da naj se mu privede ovco. Ko so mu pripeljali žival, je Stalin zahteval še revolver. Z rezgetajočim smehom je Stalin ustrelil nato svojo ovco in je z užitkom grabil po njenem drobovju, nakar je razdelil najboljše kose kot »čalčik«. Na ražnju pečeni so bili res imenitni. Tudi vodka se je točila iz ogromnih kozarcev. Buharin je postal takoj vijoličast. Krohotaje je Stalin objel Indijca Roya in je pokazal na bledega intelektualca Buharina: »Oglej si ga, to je Evropa! Mi pa smo druge krvi!« Opotekajočemu se Buharinu ni bilo preveč prijetno pri duši. Upravičeno, kajti kmalu nato je tičal sam »na ražnju« sistema kot ona ovca, katero je Stalin lastnoročno ustrelil.«

Velike bitke v južni Italiji

Berlin, 23. maja. Na južnoitalijanskem bojišču vodijo nemške čete že 10 polnih dni najtežje obrambne bitke. V sredo in petek prejšnjega tedna je dosegla borba vrhoto, ki jo je možno primerjati le z velikimi bitkami prve svetovne vojne ob Sommi, pri Verdunu in na Flamskem. 700 do 800 sovražnikovih oklepnikov, med temi tudi taki, ki so težki do 60 ton, in ki so jih podpirali topovi in bombniki, je te dni napadalo. Večinoma je skušal sovražnik doseči svoje cilje s frontalnimi napadi, pri katerih je nakopičil na krilih močne oklepniške sile. Ponovno mu je uspelo obkoliti važne obrambne položaje v obliki konjske podkve. V nobenem primeru pa mu ni uspelo, da bi popolnoma odrezal nemške sile, ker so trdovratno in žilavo boreči se grenadirji in lovci takoj prešli v protinapade ter zadali sovražniku visoke krvne izgube. Britancem, Severnoamerikancem in njihovim pomagačem je uspelo z velikimi krvavimi izgubami prekoračiti centralno področje pogorja Aurunci ter doseči na obalni cesti področje Fondi. V zahodnem priključenem masivu Ausoni pa stoje pred isto nalogo kot doslej, da se bodo morali namreč s težkimi žrtvami v vojaštvu in orožju odpreti pot skozi globoke doline do 1000 m visokih gora. Sile, ki so bile iz tega razloga tamkaj zbrane in preskrbovalne kolone, so nemška težka bojna letala z uspehom ponoči napadla. Nemški letalci so odvrgli v siju svetilnih bomb na dobro vidne kolone, zbrano gradivo in taborišča veliko množico težkih razstrelilnih bomb, ki so povzročile prostrane požare, eksplozije in razdejanja.

Dosedaj je bila usmerjena napadalna črta v splošnem proti zahodu; po zaustavitvi sovražnega sunka na obalnem področju pri Fondiju pa se je usmerila proti severu. Sovražnik, ki se je opiral na cesto Itri-Pico, je napadel v nedeljo v smeri Lenola-Pico in Pontecorvo. Na levem krilu je sledil sunek severnoameriških čet proti Lenoli od juga in istočasno so napadale zamorske čete Monte Appiolo. Nadaljnje močne sile so pritiskale od juga proti Picu in nek tretji del je poizkušal suniti zapadno mimo Pontecorva in prekoračiti tamkaj reko Liri.

Na odseku pri Lenoli so boji še v teku. Sovražnik, ki je vdrl nekajkrati v Pico, je bil vržen nazaj v gorovje in zahodno od Pontecorva so odstranili nemški grenadirski lovci predmostja na severni obali reke Liri, ki so jih zamorske čete ustvarile pod najtežjimi izgubami. Poizkus sovražnika, da bi obkolil obrambno črto Pontecorvo-Aquino od juga z močnimi sunki s strani ali celo uničil, so se izjalovili, kakor prejšnji napadi in obnovljeni čelni napadi v nedeljo. Tudi poljski vojaki, ki so napadli severno od Via Caselina v gorah pri Piedimonte in Villa San Lucia, so bili zadržani pod najtežjimi izgubami ali pa so bili v mogočnih nočnih protinapadih vrženi nazaj. Spričo neugodnega vremena je bilo delovanje sovražnih letalskih sil manjše kot prejšnjega dne. V letalskih bitkah in po zadetkih protiletalskega topništva je izgubil sovražnik 6 letal, 3 nadaljnja britanska letala pa je sestrelilo pehotno orožje. Novi napori Britancev in Severoamerikancev, ki so skušali z brezobzirnim žrtvovanjem gaulističnih in poljskih oddelkov doseči odločujoči uspeh, so se izjalovili ob uporu nemških grenadirjev, oklepniških grenadirjev, gorskih in padalskih lovcev, ki so jih odlično podpirali metalci in topništvo.

Izven bojnega področja, med obalo in Monte Cairom je prišlo le do krajevnih prask. Pri Arielli so uničili oddelki pionirjev 3 sovražnikove oklepnike in jugozahodno od Ortone so izpraznili Britanci neko taborišče po uspešnem obstreljevanju nemškega topništva. Na nettunskem predmostju je oživelo bojno delovanje. Zapadno od Littorije se je izjalovilo 7 sovražnikovih napadov, ki so bili izvedeni predvsem pri Borgo Piave in jugozapadno od Borgo Podgore v jakosti bataljona, medtem ko je nemško topništvo razbilo pri Ponte Rotto kakor tudi na področjih Cerreto Alto, Borgo Sabotino in Campo Portiere ugotovljene pripravljalne položaje in zbirališča sovražnikovih oklepnikov.

Pet let nemško-italijanskega prijateljskega in zavezniškega pakta

Berlin, 23. maja. Ob priliki 5. obletnice podpisa nemško-italijanskega prijateljskega in zavezniškega pakta sta bili izmenjani brzojavki med Führerjem in Ducejem. Državni minister zunanjih poslov von Ribbentrop in Duce kakor tudi državni podtajnik v italijanskem zunanjem ministrstvu Mazzolini sta istočasno zamenjala brzojavki.

Führer je brzojavil Duceju:

»Duce! Pred petimi leti sta oba naša naroda pokazala v zavezniškem in prijateljskem paktu svojo voljo, da bosta za vse čase stala skupaj k ohranitvi in zagotovitvi svojih življenjskih pravic v prijateljstvu in edinosti. V spomin na te zgodovinske ure Vam pošiljam v imenu vsega nemškega naroda svoje odkritosrčne in prisrčne pozdrave in želje. Istočasno pa dajem svoji nezmotljivi gotovosti izraz, da bo na koncu te usodepolne borbe zmaga sil osi najvažnejše poroštvo za srečno in svobodno bodočnost naših narodov.

Adolf Hitler.«

Duce Führerju:

»Ob obletnici podpisa prijateljskega in zavezniškega pakta med narodnosocialistično Nemčijo in fašistično Italijo, ki sta povezani s skupnimi ideali in z voljo, hoditi pot, ki jima jo je usoda določila, do konca, bi Vam, Führer, ponovno izrekel v imenu Italijanske socialne republike globoko vero na zmago orožja Rajha in njegovih zaveznikov, medtem ko so nove formacije republikanske Italije na tem, da bodo v kratkem stopile v akcijo za skupen cilj.

Mussolini.«

Zunanji min. von Ribbentrop Duceju:

»Ob 5. obletnici podpisa nemško-italijanskega prijateljskega in zavezniškega pakta, Vas prosim, Duce, da sprejmete moje odkritosrčne in prisrčne pozdrave. Danes sem bolj kot kdaj prepričan, da bo usodepolna borba za svobodo Evrope končala z našo zmago nad skupnim sovražnikom in da bo s tem pripravljena srečna bodočnost naših narodov.«

Duce državnemu zunanjemu ministru:

»Ob priliki proslave dneva, na katerega sta sklenili naši državi zavezniški in prijateljski pakt, bi Vam, Ekscelenca zagotovil, da bo republikanska Italija nadaljevala čvrsto svojo pot na strani prijateljske Nemčije do one zmage, ki bo žilavo, junaško voljo Rajha in njegovih zaveznikov kronala s pravičnim in boljšim svetom.«

Državni zunanji minister državnemu podtajniku Mazzoliniju:

»Na dan, ko proslavljamo petletnico sklenitve nemško-italijanskega prijateljskega in zavezniškega pakta, pošiljam Vaši Ekscelenci svoje odkritosrčne pozdrave in želje. Združenim silam naših narodov bo uspelo — to je moje trdno prepričanje — skupno z našimi japonskimi zavezniki slaviti končno zmago.

Mazzolini Ribbentropu:

»Ob obletnici zgodovinskega dneva, ko je bila vpostavljena skupnost usode med narodno-socialistično Nemčijo in fašistično Italijo, bi Vam, Ekscelenca, izrekel vero v zmago in svojo voljo, da bom navdušen sodeloval pri misiji kulture in pravice, h kateri sta povezani naši nesmrtni deželi s svojimi zavezniki.«

Kratka poročila

Ankara. Radijska postaja Ankara javlja, da znaša predlog za vzdrževanje vojske Turčije v tem letu skupno 521 milijonov turških funtov in da je najvišji v zadnjih petih letih.

Amsterdam. Kakor javlja britanska poročevalska služba iz Kaira, je poveril bivši grški kralj ministrskemu predsedniku grške begunske vlade sestavo nove vlade.

Bombe na srbske vasi

Beograd, 23. maja. Pri zadnjem letalskem napadu angloameriških strahovalnih letalcev na srbsko področje so padle bombe tudi na več vasi stare Srbije in Banata. Podeželsko prebivalstvo je imelo izgube. Številne hiše so bile razdejane. Strahovalco bombardiranje mirnih krajev je izzvalo med Srbi veliko ogorčenje.

Pastirsko pismo kardinala van Roeya

Bruselj, 23. maja. S posebno ostrostjo se obrača belgijski primas in knezoškof iz Mecheina, kardinal van Roey v svojem pastirskem pismu, ki je bilo preteklo nedeljo prečitano v vseh belgijskih cerkvah, proti brutalnosti angloameriških strahovalnih bombnikov.

Kardinal van Roej je poudaril, da je izjava Angloamerikancev, da so razdejanja neizbežna posledica vojaških nastopov, ki veljajo uničenju prometnih sredstev in tvornic, bila postavljena na laž z ugotovitvijo dejanskega stanja. Izjemoma v malo slučajih so odvrgli razstrelilne in zažigalne bombe na slepo srečo na stanovanjska področja, ki obsegajo površino več kvadratnih kilometrov. Popolnoma jasno je, da napadalci niso podvzeli nikakih varnostnih ukrepov, ki so bili nujno potrebni. Takega ravnanja pa ne morejo nikakor opravičiti pred razumom in človeško vestjo. Če Angloamerikanci priznajo, da napadajo le vojaške cilje, moremo k temu nasprotno ugotoviti, da so bombe mnogo kilometrov od vojaških ciljev zahtevale žrtve in padle na naseljeno področje.

Napad na Boulogne

Pariz, 22. maja. Angloameriška letala so v soboto zvečer ponovno bombardirala stanovanjske okraje mesta Boulogne. Številni prebivalci so bili ubiti ali težko ranjeni.

Zakaj je bila razpuščena komunistična stranka v USA?

Berlin, 22. maja. K razpustitvi komunistične stranke v Združenih državah razlagajo v tukajšnjih političnih krogih, da je tukaj govor le o taktičnem manevru, da bi se zakrilo sodelovanje Roosevelta z boljševizmom.

Nov nosilec hrastovih listov orožja SS

Berlin, 23 maja. Führer je odlikoval s hrastovimi listi k viteškemu križcu Železnega križa SS Hauptsturmführerja Walterja Schmidta, poveljnika bataljona v nekem oklepniškem polku SS oklepniške divizije »Wiking« kot 479. vojaka nemške vojske.

Akcije ljublj. domobrancev na Dolenjskem

Domobranski bataljon je zmagovito prehodil vso Dolenjsko, razpršil komunistične tolpe in se srečno vrnil v Ljubljano

Ljubljana, 22. maja.

Prvikrat je večja domobranska enota šla v akcije na Dolenjsko. Dne 23. aprila je domobranski bataljon zasedel Ig, nato je šel v naslednje kraje:

Z avtomobili je krenil v Velike Lašče, nato pa v Slivnico, Dvorsko vas, v Velike Poljane in nazaj v Lašče. Zvečer dne 1. maja 1944 je prehodil dobrepoljsko dolino in prenočil v Zdenski vasi. Še ponoči so domobranci krenili v Vel. in Malo Račno, zjutraj pa zasedli Ilovo goro. Ko so bili obveščeni, da se v bližini Krke nahaja večja skupina komunistov, so preko Kočevja obkolili Krko. Potem, ko so očistili vasi okrog Krke, so v nagli akciji zasedli Žužemberk, kjer so imeli oporišče več dni. Akcije so izvršili prav do Ajdovca in do Ambrusa. Zasedli so tudi Stražo in odšli v Mirno. Od tu so prešli Trebeljno in se ustavili v Mokronogu. Iz Mokronoga so predrli do Krškega, odkoder so se z vlakom pripeljali nazaj v Ljubljano.

Ves čas akcij so pred seboj podili komuniste in jih stalno zasledovali, dokler jih niso uničili ali razpršili. Opravka so imeli s štirimi brigadami in sicer: z IX., XII., Ljubljansko in Gubčevo brigado.

Najbolj zanimiva je gotovo »Ljubljanska brigada«. Z njo so trčili skupaj na Kidovem vrhu pri Krki. Brigada je pravkar pripravljala kosilo in bila silno iznenadena. V kotlu je bilo kuhano meso, poleg tega je bilo pripravljeno za komuniste tudi žganje, kar naj bi dvignilo moralo za bodoče borbe. Komunisti so takoj zbežali in vse pustili. Predal se je tudi en Italijan in izjavil, da je komunist. Domobranci se niti toliko niso ustavili, da bi pojedli pripravljeno kosilo. Na bajonete so nataknili kose mesa in hiteli za komunisti. Brigado je bilo zelo lahko zasledovati, ker so na poti, po kateri so bežali, ležali različni predmeti, ki so jih komunisti odvrgli, da so laže bežali. Pustiti so morali tudi mule in težko orožje. Še trikrat so se domobranci srečali z »Ljubljansko brigado« in sicer takoj v bližnjih vaseh. Vendar brigada ni bila zmožna, da bi nudila odpor. Domobranci so namreč v naglem jurišu takoj planili v borbo na nož in s tem komuniste tako zbegali, da niti streljali niso. Ko so jih pregnali tudi iz njihovega tretjega oporišča, si komunisti v naslednji vasi niti v hiše niso več upali da jih ne bi presenetili domobranci. Ko je nastopil večer so se v divjem begu umaknili v gozdove. Ker pa je bila med njimi velika zmešnjava, so se v gozdu pričeli streljati med seboj. Ta njihov ples je trajal nad dve uri.

Pri Muljavi so domobranci naleteli na »Gubčevo brigado« in jo razpršili. Prav tako so v Kočevju pognali v beg IX. brigado. XII. brigado pa so zasledovali tako dolgo, dokler ni bila popolnoma razbita.

Na Krki so zajeli komando področja z vsem arhivom. Našli so tri pisalne stroje in mnogo hrane.

Žužemberk je bil po zadnjem komunističnem napadu hudo razbit. Najbolj prizadeta je cerkev.

Na vsej poti so ljudje z velikim veseljem sprejemali domobranske edinice. Opaziti je bilo, kako so ljudje naveličani komunistov in so spraševali samo to, če bodo domobranci stalno ostali v kraju in jih zavarovali. Ljudje so se čudili številu domobrancev. Videti je, da so jim komunisti stalno lagali, da je pri domobrancih samo nekaj iznarodelih posameznikov; zdaj pa vidijo, da je domobranstvo postalo narodno gibanje. Povsod so ljudje prišli k domobrancem, jih spraševali po vesteh in zlasti prosili, naj jim dajo kaj časopisja. S tem so domobranci tudi postregli, kolikor je bilo možno.

Morala pri domobrancih je bila vse skozi odlična. Kljub temu, da so bile težave pri prehrani in so morali prenašati izredno težke napore, so fantje z veseljem šli v borbo in so jih morali poveljniki dostikrat zadrževati, da se niso manjši oddelki preveč oddaljili od glavnine.

Morala pri komunistih je padla že po prvih močnih udarcih. Za odprto borbo sploh niso bili zmožni. Begali so iz kraja v kraj in dostikrat padli v roke domobrancem. Mnogo komunistov se je tudi predalo.

Hud poraz komunistov pri Žlebiču

Dne 27. aprila 1944 so domobranci naleteli v bližini Žlebiča na močnejšo skupino komunistov. Boji so bili v predelu Žlebič-Slatnik-Gor. Lazi-Sinovica in pri Sv. Gregorju. Domobranci so zopet želi popoln uspeh. V boju se jim je posrečilo razkropiti komuniste in jih potem posamezno tolči. Ujetih je bilo 33 komunistov, med njimi je bilo **7 ranjenih. Padlo pa je 30 komunistov. Torej zopet 70 tolovajskih izgub.** Zaplenjeno je bilo tudi precej orožja in nekaj strojnic.

Občni zbor ljubljanske borze

V ponedeljek popoldne se je ob izredno lepi udeležbi vršil občni zbor ljubljanske borze za blago in vrednote. Občnemu zboru je predsedoval borzni predsednik dr. Ivan Slokar, ki je uvodno pozdravil predvsem navzočega borznega komisarja, načelnika VIII. oddelka pokrajinske uprave dr. Alojzija Trstenjaka, zastopnika Pokrajin. gospodarskega sveta dr. Plessa, zastopnike Zveze delodajalcev, Združenja industrijcev, Združenja trgovcev, Društva industrijcev in veletrgovcev ter Trgovskega društva Merkur.

Nato se je spomnil lani umrlih borznih članov in predlagal, naj se pošljejo z zborovanja pozdravi prezidentu Pokrajinske uprave div. generalu Leonu Rupniku.

Iz podanega poslovnega poročila posnemamo, da tudi lani ni bilo mogoče govoriti o pravem borznem poslovanju. Kajti v vojnih časih je zasebna inicijativa ozko omejena po državnih ukrepih glede cen, potrošnje in proizvodnje blaga, ki se morajo podrediti najvažnejšemu cilju. To velja tudi za našo lesno trgovino, ki je zaradi vojne skoro povsem zastala izvzemši nekatere obrate. Zato je tudi ljubljanska nalik mnogim drugim evropskim borzam prisiljena začasno počivati ter z lastnimi sredstvi zagotoviti si kontinuiteto. Tudi borzno razsodišče je bilo po sili razmer precej omejeno v poslovanju, vendar pa je storilo mnogo. Število razprav pa je močno padlo. Ob skrajni štednji in znižanju izdatkov je uspelo ohraniti tajniški aparat borze.

Končno je ugotovil predsednik, da gre za to, da so bili prebivalci ljubljanske pokrajine v neokrnjenem obsegu zlasti glede mirnega življenja in preskrbe zagotovljeni, največjega zasluga in zahvala prezidentu Rupniku, ki je posvetil vse svoje sile zaščiti in ureditvi našega narodnega in gospodarskega obstoja. Zato naj mu velja prošnja, da bi še naprej bil naklonjen našemu gospodarstvu.

Sledilo je poročilo finančnega odbora, ki ga je podal njegov predsednik g. Ivan Gregorc. Iz poročila je posneti, da znaša imovina borze 1.026 milij. lir in da je znašal lani presežek poslovanja 0.026 milij. lir. Račun zgube in dobička izkazuje dohodkov 0.15 milij. lir in ravno toliko izdatkov. Računski zaključek je bil soglasno odobren, ravno tako je bila dana razrešnica borznemu svetu.

Pri naslednjih volitvah so bili soglasno izvoljeni ponovno v borzni svet naslednji gospodje: dr. Ivan Slokar, Heinrihar Fran, dr. Basaj Josip, Tosti Avgust in dr. Fran Windischer. Za člane finančnega odbora so bili ponovno izvoljeni: Gregorc Ivan, Soršak Anton, Ljubič Josip, dr. Ceferin Emil in dr. Loretto Franc. Končno so bili za člane razsodišča soglasno izvoljeni: Bezenšek Dominik, Bizjak Ivan, Čebin Dominik, Lavrič Josip, Lazar Ivan, Ljubič Josip, Paulin Alojz, Pečovnik Albert, Schweiger Florijan, Verbič Anton, Berkopec Anton, Heinrihar Vinko in Mravljak Fran.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik dr. Ivan Slokar je z zahvalo navzočim zaključil uspešni občni zbor.

~ ~ ~

ŠPORT

Nemško nogometno prvenstvo. — Tretje predkolo ni prineslo bistvenih presenečenj, temveč so tekme potekle tako, kakor se je predvidevalo. Dobra enajstorica Gross Born je premagala v Stettinu pred 12.000 gledalci Hertho iz Berlina z rezultatom 3:2 (2:1). — V Draždanih je pred 45.000 gledalci zaigrala dunajska Vienna kaj dobro, toda Draždančani so imeli nekaj več od igre ter so zmagali z rezultatom 3:2 (1:1). Prvi gol je zabil takoj ob pričetku Decker za Dunaj. 30 minut zatem je šele uspelo Schönu, da je izenačil. Ta rezultat se do kraja polčasa ni nič menjal. V drugi polovici je dosegel v 52. minuti Schön vodstvo, ki ga je povečal v 63. minuti. Dunajčani kljub stanju 1:3 niso klonili ter so uprizorili nešteto napadov na draždanska vrata: eden teh napadov je prinesel uspeh — Holešovski je dosegel gol ter znižal stanje na 3:2, ki se do konca ni spremenilo. — 1. FC Nürnberg je gostoval v Saarbrücknu ter je premagal istoimenski klub z visokim rezultatom 5:1 (2:1). Tekmi je prisostvovalo 20.000 gledalcev. — LSV Hamburg je imel v gosteh močno enajstorico KSG Duisburg, ki jo je premagal z rezultatom 3:0 (2:0). Tako imamo za semifinalne tekme sedaj naslednje tekmece: Gross Born, Dresdner SC, LSV Hamburg in 1. FC Nürnburg.

Italijansko nogometno prvenstvo. V italijanskem nogometnem prvenstvu so borbe dospele že do finalnih srečanj med posameznimi skupinami. V tekmah med skupino jadranskega Primorja in Benečije je bil dosežen rezultat 0:0 med Venezio in Triestino v Veneziji. Moštvo Ampelea, ki je moralo sprejeti Verono, je bilo prosto, ker Verona ni nastopila. V Turinu je v tekmi med lanskim prvakom FC Torinom in Juventusom, večkratnim italijanskim nogometnim prvakom, presenetljivo zmagal Juventus s 3:1.

»Goriški list« dviga zavest in aktivnost

»Goriški list« se od številke do številke boljša. List je vedno bolj pester, samostojen, zanimiv. Četrta številka, ki smo jo sedaj dobili, nas je posebej razveselila z življenjsko silo in možato odločnostjo, ki jo izžareva. Na uvodnem mestu govori list o potrebi vodstva. V vsaki urejeni družbi je treba voditeljev: »Voditelj je tisti, ki z ljudstvom vzame križ na rame in ne gleda na svojo kariero. Kadar ljudstvo trpi, mu je treba pomagati. Ničesar nam ni v tem zgodovinskem trenutku treba bolj kot dobrih voditeljev. Treba nam je razumnikov, ki se ne bodo strašili kot častniki vstopiti v vrste narodnih straž. Treba nam je odločnih mož, ki bodo imeli pogum, prevzeti odgovorna mesta po deželi. Treba nam je kulturnih delavcev, ki bodo razumeli resnico, kajti edino resnica nas bo osvobodila!... Dobri voditelji so naša najbolj pereča potreba!«

V članku z naslovom »Več poguma!« vabi list ponovno vso slovensko goriško inteligenco k sodelovanju. Pravi pa odkrito: »Dobrodošel nam je vsak pošteno misleč goriški Slovenec, toda pogumen mora biti. Obotavljalcev ne potrebujemo. Imamo dovolj sovražnikov, da ne utegnemo čakati na malodušneže, ki oprezajo za plotom, kako se bo stvar razvila. Zgodovinska ura bije za goriške Slovence in kdor sedaj čaka in počiva, ta ni zaveden, ni odkrit Slovenec.« Potem nadaljuje: »Naš list je glasilo vseh dobro mislečih Slovencev. Naša naloga je: varovati slovenski jezik, našo vero, naša narodna izročila, sploh vse, kar je naše na Goriškem. Česa se goriški Slovenci prav za prav bojimo? Naš jezik je dobil zopet spoštovanje, kakor mu pripada, na Goriškem se tiska slovenska beseda, v Gorici je naša narodna straža. Zagotovljen nam je naš narodni obstoj, torej slovenski Goričani — kvišku srca! Več poguma v naša prsa! Končamo s pregovorom, starim nad dva tisoč let: Samo pogumnim pomagata sreča in usoda!«

Izgleda, da se je »Goriški list« v položaju že dobro znašel in da ve, kaj je njegova naloga. Želimo, da bi imel pri prebujanju zavesti in aktivnosti mnogo uspeha.

Kaj pravi predsednik IOOF o slovanstvu

»Stari romantični rekvizit, zaprašena kulisa, ki ji verjamejo samo zelo naivni ali pa zelo brljavi ljudje«

Ko so vsi pametni ljudje na Slovenskem rekli, da je delo osvobodilne fronte norost in brezvestno uničevanje naroda, so se vrhovi OF sklicevali na to, da je Slovencev sicer malo, toda »Slovencev in boljševikov pa je 200 milijonov«. S »sveto slovansko Rusijo« nas vežejo krvne in čustvene vezi, vsi smo ena velika družina, ki smo nekoč govorili skupen jezik in prav je, če sedaj po dolgih stoletjih povežemo tudi svoje narodno življenje v skupno usodo.«

Da je to le izgovor, ki ga je bilo treba privleči za lase, da so mogli opravičevati nesmiselno uničevanje slovenskih življenj, je dokaz predsednik IOOF Josip Vidmar sam, saj je še leta 1932, ko še ni bilo treba iskati izgovorov v slovanstvu, čisto drugače mislil in tudi pisal. Ne bo škodovalo, če te njegove misli nekoliko osvetlimo. V knjigi »Kulturni problemi slovenstva« piše na str. 81:

Da bi naredili to protislovno in nepojmljivo stvar (namreč ilirizem — opomba uredništva) vendarle nekako pojmljivo in razložljivo, se sklicujejo eni ideologi na to, da smo bili nekoč ene narodnosti, kar je najbrže res, kakor smo bili nekoč tudi vsi Slovani en rod, in da smo prav za prav ene narodnosti še vedno, čeprav hkratu propovedujejo, kakor sem omenil že poprej, da moramo znova postati ene narodnosti. Drugi nas zopet prepričujejo s pomočjo **starega romantičnega fantoma, ki mu je ime slovanstvo.** Govore nam: glavno je, da smo si ohranili slovanstvo, vse drugo ni važno. In **kaj je slovanstvo? Abstrakcija ali vsaj malodane prav daljna realnost.**

Zakaj naj bi bilo potem važno baš slovanstvo? Če je že zaradi daljnih in pradaljnih sorodstev zametati najkonkretnejše individualne realnosti, zakaj bi se tedaj ustavljali pri slovanstvu? Zakaj se ne bi zadovoljili kar z indoevropstvom? **Ne, stari romantični rekvizit,** pred katerim se je tako lepo sanjarilo o veličini in moči slovanstva, ki jima ni primere pod solncem, **je zaprašena kulisa,** ki današnjim nesentimentalnim umovom ne pomeni dosti več nego nič in ki **lahko predstavlja živo realiteto samo zelo naivnim ali pa zelo brljavim očem.**

S pisanjem predsednika IOOF se sklada tudi uradno boljševiško mnenje o slovanstvu in o slovanski vzajemnosti. Ko so se nekateri naivneži skušali sklicevati na slovansko vzajemnost, jih je boljševiška agencija TASS takoj ohladila s temle mrzlim polivom: »dne 10. maja je v imenu boljševiške vlade izjavila, da je panslavizem reakcionarno gibanje v nasprotju s politiko sovjetske države.« Ali ni čudno, da se mnenje predsednika IOOF popolnoma sklada z uradnim mnenjem boljševiške države. Oba slovansko vzajemnost odklanjata kot nekaj zastarelega. In ali ni čudno, da sedaj, ko gre za uničevanje slovenskega naroda, oba pozabljata na svoje uradne izjave in vlečeta na dan to »reakcionarno gibanje«, ali kot pravi Vidmar, to »zaprašeno kuliso, ki današnjim nesentimentalnim umovom ne pomeni dosti več nego nič in ki lahko predstavlja živo realiteto samo zelo naivnim ali pa zelo brljavim očem.« Ali ni to prav lepo spričevalo, ki ga je napisal sam vrh OF vsem tistim, ki še verjamejo v slovanstvo Osvobodilne fronte. Torej še enkrat: zaprašena kulisa za brljave oči, ki ne vidijo, da se za »slovansko« Sovjetijo in »slovensko« OF skriva zločinski mednarodni komunizem, ki hoče uvesti komunistično diktaturo.

Iz Trsta

V Trstu je umrl novinar Vitaliano Gregorius, ki je polnih 23 let delal pri raznih časopisih, v zadnjih letih pa v uredništvu »Piccola«.

Nov težak poraz komunističnih tolp v Primorju. »Adria-Zeitung« od 21. t. m. poroča: Nekoliko dni po objavi težkega poraza, ki so ga doživele komunistične tolpe v Jadranskem Primorju, se je zvedelo za nov velik uspeh, ki so ga dosegle nemške čistilne čete v nekem drugem predelu istega operacijskega področja. V tem okolišu se je posrečilo nemškim planinskim lovcem kljub neugodnemu ozemlju pri najmanjših lastnih izgubah zajeti in razbiti močne tolovajske tolpe.

V teku več kot dvatedenskih bojev so bile zadane komunistom zelo težke krvave izgube. Po zanesljivih podatkih lahko računamo, da so imeli 2 do 3 tisoč mrtvih in ranjenih. Napravili smo tudi mnogo ujetnikov. Zanimivo, da število pribežnikov znatno presega število ujetnikov. Tudi številke raznolikega plena: orožja, municije in razstreliva so zelo upoštevanja vredne. Poleg tega smo dobili v roke spise z bogatimi podatki.

Poskus močnejših komunističnih čet vdreti na srbsko ozemlje se mora smatrati za dokončno izjalovljen. Pri tem poskusu so zgubili komunisti v času od 18. marca do 17. maja skupno 2736 mrtvih, okrog 2400 ranjenih, mnogo ujetnikov in pribežnikov. Tudi plen orožja in opreme je bil zelo velik.

Dve umetniški razstavi. V tržaški Umetniški galeriji razstavlja svoja dela slikar Gvido Kadorin, v Galeriji Michelazzi pa je bila v soboto odprta razstava del slikarja Riharda Bastianutia.

Nova operna sezona v gledališču Rossetti. V četrtek 25. t. m. bo v gledališču Rossetti premiera Bellinijeve opere »Norma« pod vodstvom dirigenta Umberta Berrettonija. V glavnih vlogah bodo Germana di Giulio, Fedora Barbieri, Francesco Merli in Andrea Mongelli.

V zakloniščih kradejo. Tržaška prefektura opozarja: Dela v novih zakloniščih kljub raznim oviram ugodno napredujejo. Občinstvo se je v zadnjih časih lahko prepričalo, da so zakloništča, ki so bila pred kratkim dana občinstvu na razpolago, dobro opremljena. Žal pa morajo oblastva občinstvo pozvati, da naj pazi na naprave v zakloniščih. Že ponovno je bilo ugotovljeno, da so se brezvestneži spozabili nad notranjo opremo, n. pr. nad električno in vodno napeljavo. Pod takim početjem občutno trpi skupnost. Ker občina trenutno še ne more zadostno zastražiti vseh zakloništč, se občinstvo nujno naproša, naj pomaga, da se take tatvine v zakloniščih ne bodo več dogajale.

Trije dečki ranjeni pri eksplozijah. Iz Pirana so v nedeljo zjutraj pripeljali v bolnišnico dvanajstletnega Antona Pekjariča, ki je imel raztrgano levo roko in več ran po obrazu in telesu. Povedal je, da se je igral na obali in niti opazil ni, kaj vrti v roki. Naenkrat pa mu je eksplodiral naboj, tako da je dobil zgoraj omenjene poškodbe. — Kmalu potem so pripeljali iz Zadra dva brata in sicer desetletnega Ivana in dvanajstletnega Doima Hrendo, ki sta tudi bila ranjena ob eksploziji ročne bombe. Po gozdu sta nabirala suhljad, nista pa opazila, da sta z njo prinesla domov bombo, ki je eksplodirala šele, ko sta doma naložila na ogenj. Ivan je dobil več ran po obrazu in po rokah, Doimo pa je dobil rano ob levem očesu, tako da je oko v nevarnosti.

Iz Gorice

Napad na bančnega blagajnika. Blagajnik Zadružne banke v Palmanovi v Furlaniji je še ves prepaden prišel na mestno policijo javit, da je bil oropan. Po njegovi izpovedi so ga na cesti, ki pelje proti vasi Risano, nenadoma obstopili štirje zakrinkani ljudje in mu pod grožnjami odvzeli usnjato torbo, v kateri je nosil 100.000 lir. Policija preiskuje nekoliko tajinstveno zadevo.

Kolesa, ki zginjajo... Kmet Marjo Zorzut iz Mariana v Furlaniji se je pripeljal s kolesom v Gorico. Zaradi nekega opravka se je moral ustaviti na Korzu. Pustil je svojega zvestega konjička v veži. Ko se je čez nekaj minut vrnil, konjička ni bilo več. Ima 3000 lir škode in za pot domov si je moral oskrbeti drugo prevozno sredstvo. — V Vrtojbi so pred nekaj večeri zmanjkala kar štiri kolesa. Štirje tam zaposleni delavci so svoja kolesa shranili na gradbenem prostoru. Ko so jih ob delopustu šli iskat, so bila izginila. O pretkanih uzmovičih ni bilo sledu in tudi ves trud policije je brezuspešen.

Umrl je v Gorici notar Konrad de Fabris pl. Villafranca v starosti 40 let.

Ljubljana! Pripravi papir za Slovenski Rdeči križ! V dneh 26. in 27. maja ga bo po domovih pobirala šolska mladina.

Denar, topovi in kri...

19

Tako je Schneider zopet postal gospodar okrožja. Saj so bile tovarne, ki so dajale okraju kruha, vendar njegove! Na glavnem mestnem trgu je stal spomenik Henrika Schneiderja. Ta spomenik je opozarjal Creusotske meščane na tega tujca. Na marmornatem podstavku je vrezana lepa ploskorezba, ki predstavlja dva topova, iz katerih se kadi; dim se dviga kvišku ob podstavku in se razblinja v zraku. V ozadju se vidijo delavnice in tovarniški dimniki; okvir pa tvorijo lavorjeve vejice. Spomenik stoji pred Schneiderjevo palačo. Ta palača izvira iz sedemnajstega stoletja, obdaja jo visok zid in jo loči od preprostega ljudstva, težka vrata pa so iz železa. Okoli l. 1700. je bila tu steklarna. Ustanovljena je bila pod Ludovikom XV. Steklarna je dobro uspevala in je nekaj časa celo zasenčevala slovesno Sèvreške tovarne porcelana in stekla.

Mesta Creusot ne moremo primerjati z Essenom, ki šteje 200 tisoč prebivalcev. Creusot jih ima komaj 30 tisoč. Mestece leži v zaprti dolini, ki jo obdajajo visoki hribi. Ceste so ozke, hiše nizke in puste, nasprotno pa so delavnice zelo lepe in imenitne, videti so, kakor trdnjave. Razprostirajo se 5 kilometrov naokrog in zavzemajo 24 tisoč kvadratnih metrov. Tu je zaposlenih 15 tisoč delavcev. Zmogljivost tovarn pa je tolikšna, da lahko vlijejo na leto 200 tisoč topov.

Schneiderjevo delovanje pa ni bilo omejeno le na Creusot. Seznam družb, pri katerih je bil več ali manj udeležen, bi napolnila pet strani strojepisnega papirja. Razen neštetih železnic in premogovnih rudnikov je bil Schneider delničar kovinarske družbe v Normandiji; bil je delničar treh velikih električnih družb. Udeležen je bil pri kemičnih tovarnah in raznih javnih delih, kakor Chalon sur Saône, dalje pri tovarnah za avtomobile, kakor Hotchiss, in pri tovarnah za lokomotive. Koder sam ni uspel, so ga nadomeščali njegovi slamnati možje. Sodeloval je v upravi treh velikih zavarovalnih družb; poleg tega je bil v nadzorstvu najmanj še kakšnih 12 bank. Banka l'Union Parisienne in banka Franco-japonaise sta bili pod njegovim nadzorstvom. Francija mu je bila za njegovo prožnost kar premajhna. Iz malega neznatnega mestoca Creusota je napravil velik svetovni trust, v čigar delavnicah so vlivali topove, izdelovali puške, municijo, opremo za ladje, ne glede na to ali so njegovi odjemalci med seboj prijatelji ali sovražniki, mogoče celo sovražniki njegove lastne domovine.

Po zunanjosti je bil Schneider mršav in visok, kakor indijski trst. Visok ovratnik diplomatičnega tipa iz leta 1900 je delal njegovo postavo še bolj dolgo in suho. Imel je dolge brke. Njegove oči so bile mirne, pogled hladan. L. 1934 je bil zaradi dobrodelnosti izvoljen kot član znanostne akademije za politiko. Ob tej priliki je povabil na banket razne odličnjake in znance. Raznih napitnic in public je kar deževalo.

»Mudi se mi povedati vam: Vi ste dobrotnik!« (Gabriel Hanotaux, član francoske akademije).

Henrik Capitant, profesor prava na Sorboni, mu je zapel sledečo hvalnico: »Vi ste izrazit tip našega plemena, mož dejanja, sile, odločen mislec. In velik dobrotnik človeštva.«

VII.

Bazilij Zaharov.

Ime Bazilij Zaharov se je med izvršujočimi in častnimi člani Comitéja des Forges le redkokdaj imenovalo. Vendar pa je bil Zaharov kot trgovec s topovi za Comité pomembna osebnost. Kot trgovec s topovi je imel velike uspehe v Angliji. Za Francijo pa je pomemben le toliko, ker je imel tu velike železne rudnike in tovarne orožja. V tem pogledu ga lahko postavimo poleg Schneiderja in Kruppa.

Zaharov je bil skrivnosten človek. Potoval je iz dežele v deželo; vedno je bil navzoč tam, kjer se je pripravljala vojna in je rožljalo orožje. Umevno je, da je vplival tudi na Comité o priliki velikih svetovnih dogodkov ob času evropske vojne. Tudi pri posojilu Rusiji je imel besedo.

Zaharov ni bil niti Francoz niti Anglež. Sploh je bila njegova narodnost velika skrivnost. Baje je bil rojen v Mugli v Mali Aziji, in sicer okoli leta 1850. Po narodnosti ga ni moči opredeliti. V Italiji pravijo ljudem od tam doli — Levantinci. V Franciji jim pravijo Sirijci, v Južni Ameriki pa jih imenujejo Turkes. To je skrivnostno ljudstvo, ki trguje z belim blagom, z dišavami in začimbami ter z orožjem. To so razni trgovci in prekupčevalci, ki imajo ostre zobe, grabežljive roke, toda se znajo fino nasmehniti in prijazno govoriti, kadar je treba. Naš bodoči večkratni milijarder se je torej rodil v Mugli ali tam nekje. Pet let starega so prinesli v Tatavlijo, kjer je mali Bazilij prebil svoja otroška leta in obiskoval grške šole. Mimogrede se je bil naučil tujih jezikov. Potem je vstopil v delavnico nekega svojega strica po materi. Stričevo podjetje je bilo v zelo slabem stanju. Mladi Zaharov je v enem letu dvignil podjetje na prevejšnjo višino. Postal je potem celo stričev družabnik. Toda ko je prišel čas, da bi si s stricem delila dobiček, se je stric izmikal. Bil je pač Levantinec, zato mu je šel denar le nerad iz rok. Pa tudi Zaharov je bil Levantinec in se ni dal ugnati v kozji rog. Ko je Bazilij videl, da pri stricu ne bo dosegel pravice, je pobegnil v Anglijo. Stric pa se je maščeval nad nečakom na ta način, da je poslal za njim ovadbo. V Londonu je bodoči baron pričel svojo »kariero« na — zatožni klopi. Toda Zaharov je tožbo dobil. V pogodbi, ki sta jo bila sklenila s stricem, je namreč stalo, da se stric zaklinja pred Bogom in pred ljudmi, da je sprejel svojega nečaka kot družabnika v svojo delavnico in da si bosta dobiček pošteno delila.

Po drugi strani pa pripovedujejo, da je potoval Zaharov v London, da bi prodal količino gumija v vrednosti 1000 šterlingov, in sicer za račun nekega Emanuela Ifentidija, trgovca iz Carigrada. Zaharov je blago prodal, toda denar je obdržal. Trgovec je Zaharova tožil. Tožba pa je bila ustavljena, ker je Zaharov položil za varštvo 100 šterlingov. Ko so ga potem pogojno izpustili na svobodo, se je Zaharov podal v Atene. Tu je živel potem zelo revno iz rok v usta. Izvrševal je razne poklice. Bil je ognjegasec, hotelski vratar, tolmač in tujski vodnik. Vodnik v Orientu pa ne pomeni vodnika, ki vodi turiste po mestu in jim razkazuje znamenitosti in starine, temveč vodnika, ki spremlja tujce v lokale, ki jih lažna terminologija imenuje — »kraje veselja«.

Potrošnja racioniranih živil v Ljubljani

V poprejšnjih normalnih letih, ko še niso bile uvedene živilske nakaznice za razna najnujnejša živila in življenjske potrebščine, je kronista zanimala tudi statistika o potrošnji raznih živil, ki jih je vsako leto Ljubljana porabila. Mestni trošarinski urad je na osnovi svojih uradnih zapiskov sestavljal nato splošen pregled o uvozu in potrošnji raznih, trošarini podvrženih živil. Zanimivi so sedaj tudi podatki o nekaterih živilih, ki jih je Prevod preskrboval za prehrano mesta Ljubljane v lanskem letu. Javnost bo pač zanimal kratek pregled o potrošnji raznih racijoniranih živil. Koliko je lani Ljubljana porabila krušne moke? Koliko masla? Koliko testenin? Koliko maščob. In kolikо še drugih živil? Številke nam na kratko tole povedo:

Ljubljana je v letu 1943 porabila na živilske nakaznice 4,509,755.49 kg krušne moke, 1,380.562.30 kg koruzne moke. Dalje so Ljubljančani porabili 630.011.58 kg testenin. Zelo mnogo riža, ki ga je Ljubljana dobila 3,754.62 kg, sladkorja je bilo 808.861.80 kg.

Prav zanimiv je pregled o potrošnji raznih maščob, ki so se delile na živilske nakaznice. Ljubljansko prebivalstvo je lani prejelo na živilske nakaznice 62.554.10 kg masti in slanine, dalje 180.643.71 kg masla in 224.321.50 kg olja. Kakor videti, je postalo za Ljubljano olje v prehrani najglavnejša maščoba.

Na odrezke živilskih nakaznic so lani ljubljanske gospodinje prejele 210.244.85 kg sira, 305 076.70 kg marmelade. Fižola in graha je bilo lani potrošeno 365.213.78 kg. Na živilske nakaznice je bilo izdano dalje 14.694 kg sardin in 12.000 kg paradižnikov.

Ljubljana je torej lani po gornjih **podatkih porabila 12,342.694.43 kg racijoniranih živil.** Porabljenega je bilo dalje lani v Ljubljani 185.854.35 kg mila. Tako, da je lani dosegel blagovni promet vseh teh racijoniranih živil in življenjskih potrebščin 12,538.548.78 kg. Meso v to statistiko ni bilo vračunano. Svoj čas smo bili že objavili, koliko je lani Ljubljana popila raznih alkoholnih pijač, vina, žganja in piva.

40 - 84 - 78 - 75 - 50 - 26 - 39 - 62

so nadaljnje številke, potrebne za tombolski dobitek

Z današnjimi številkami vred so dosedaj izžrebane in objavljene naslednje številke:

	2						8		
11	12					17			20
21	22	23			26				30
	32				36			39	40
41	42		44		46	47	48	49	50
51								59	
	62	63			66			69	70
	72		74	75	76	77	78		
			84	85	86		88		90

Nadaljnje številke potrebne za tombolski dobitek, bodo objavljene v četrtek, petek, soboto in na binkoštno nedeljo. Ta dan bo žrebanje končano in v torek, 30.t. m. bomo začeli deliti dobitke Ljudske knjižne tombole v pisarni oddelka za tombolo, Ljubljana, Gradišče št. 2 in sicer po naslednjem redu:

v torek in sredo, 30. in 31. maja: dobitke za dvojke;
v četrtek, 1. jun:. dobitke za trojke;
v petek, 2. jun.: dobitke za četverke;
v soboto, 3. jun.: dobitke za petorice;
v nedeljo, 4. junija ob 10 dopoldne dobitke za tombolo.

Od torka do sobote boste dvigali dobitke od 8—12 in 15—18.

V nedeljo, 4. junija naj bodo zbrani vsi, ki so zadeli tombolo, točno ob 10 dopoldne, da bo vsak dobitnik **sam** žrebal za denarni znesek 500—3000 lir. Istočasno bomo delili tombolske dobitke. Če kdo slučajno ne bo navzoč, bo žrebal zanj član pisarne. Vse podrobnosti glede žrebanja bomo še objavili.

Pri dvigu vsakega dobitka je treba predložiti tombolsko tablico.

Dobitkov bo pripravljenih točno toliko, kolikor je zadetkov in bodo dobitnikom na razpolago do 30. junija 1944.

Petorico so zadele tablice, ki imajo v desnem kotu zgoraj tekočo številko 880 odnosno 916.

Novi grobovi

† Anton Klun. V Zagrebu je 30. aprila zatisnil oči po kratki bolezni 80 letni Anton Klun, bivši trgovec iz Maribora. Pokopali so ga v Zagrebu.

† Anica Leben. Dne 21. marca je v Auschwitzu za vedno zatisnila oči g. Anica Leben roj. Pecher, posestnica mlina v Škofji Loki. Njene zemske ostanke so prepeljali v Škofjo Loko in jih na domačem pokopališču 18. maja pokopali. Sveta maša zadušnica bo v Ljubljani dne 25. t. m. ob 6.30 v cerkvi sv. Jožefa.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

† Oton Vidic

Višji sodni svetnik v p., gospod Oton Vidic je umrl dne 22. t. m. ob pol 10. dopoldne v starosti 76 let.

Pokojni je bil sin nadučitelja Vidica iz Št. Pavla pri Preboldu, rojen l. 1867.

Po dovršeni gimnaziji v Celju je študiral pravo na univerzi na Dunaju in v Grazu. Služboval je kot uradnik potem v Radečah pri Zidanem mostu, Ljubljani, Celju, Litiji in na zadnje v Ljubljani, kjer je bil dolga leta predstojnik okrajnega sodišča; leta 1930 je šel v pokoj. Po obolenju deželno sodnega predsednika Alberta Levičnika, je prevzel na prošnjo društva za otroško varstvo in mladinsko skrb — brezplačno mesto predsednika in generalnega varuha ter deloval nad dvanajst let v prid socialnega skrbstva. Veliko dela in potov je imel blagi mož pri raznih uradih, kakor pri sodišču, denarnih uradih, mestni občini itd.; delal je do zadnjega, dokler ni legel zadnje tri tedne v posteljo ter izdihnil svojo blago dušo. Naj počiva v miru po trudapolnem delu.

Čast njegovemu spominu!

† Leni Klemenčič

V Marijinem mesecu majniku je prišla Marija po svojo varovanko 94 letno Heleno **Klemenčič**, dolgoletno predsednico društva svete Marte, ki je v ponedeljek, 22. t. m., zvečer ob pol 7 lepo pripravljena za pot v večnost po dolgotrajni, vdano prenašani bolezni mirno zaspala v Gospodu.

K njenemu 90 letnemu godu je pisal »Slovenec« 14. aprila 1940 med drugim tole:

»Jutri, 15. aprila, obhaja voditeljica Zavoda sv. Marte v Ljubljani gdč. Helena Klemenčič 90 letnico svojega življenja. Rodila se je 15. aprila 1850 v prijazni župniji sv. Marjeta v Dolu pri Ljubljani. V ljudski šoli jo je učil že davno pokojni učitelj Tomaž Saje, ki se ga še prav dobro spominja in ki je rad povedal, da je bila naša Helena ena izmed najboljših učenk na šoli. Ko ji je bilo 24 let, je šla v službo k finančnemu svetniku Jamšku na Vrhniko, odkoder se je po par letih preselila v Ljubljano in stopila v službo pri trgovcu Karlu Karingerju na Mestnem trgu 5 (sedaj Hamann), pri katerem je z vso vestnostjo služila dolgih 36 let. Po smrti trgovca Karingerja leta 1914 ji je takratni predsednik društva sv. Marte svetnik g. Janez Kalan zaupal vodstvo tega zavoda, ki ga je vodila v splošno zadovoljnost javnosti do 26. februarja 1942.

Kljub visoki starosti se je rajna udejstvovala v raznih karitativnih organizacijah, kjer je mlajši generaciji s prevdarno besedo dajala nasvete iz svojih bogatih izkušenj. Naročena na večino katoliških časopisov je do zadnjega prebrala vse brez naočnikov.

Pogreb drage rajnice bo danes, v sredo, ob treh popoldne.

Naj počiva v miru!

Za današnji dan

Koledar

Sreda, 24. velikega travna: Pomoč kristjanov; Suzana, mučenica; Afra, mučenica.
Četrtek, 25. velikega travna: Gregor VII., papež; Urban I., papež in mučenec; Bonifacij IV., papež.

Dramsko gledališče

»Zemlja«. Red Sreda. Ob 18.

Operno gledališče

»Manon«. Red A. Ob 18.

Kino Matica

»Indijski nagrobni spomenik« ob 15, 17, 19.

Kino Union

»Bal Paré« ob 16 in 19.15.

Kino Sloga

»Kora Terry« ob 16 in 19.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Zgodovinski paberki

24. velikega travna.

Leta 1543. je umrl Nikolaj Kopernik. Rodil se je 1473. leta v Tornoju ob Visli, obiskoval domačo šolo, pa odšel nato v Krakovo. V letih 1496—1500 je študiral v Bologni pravo, v Padovi medicino. Nato je živel na gradu Heilsberg kot svetovalec škofa iz Ermlanda, tam so dozorele njegove kosmično ideje. Kasneje je odšel v Frauenburg, kjer je preživel nato večji del življenja v astronomskih študijah. Svoje slavno delo »De revolutionibus orbium coelestium« je v bistvu dovršil že okoli leta 1530., vendar se je odločil za objavo šele tik pred smrtjo. V tem delu je Kopernik dokazal, da je sonce središče našega ozvezdja. Dotlej so bili ljudje, prav tako preprosti kot učeni, uverjeni, da zemlja miruje, sonce in zvezde pa se vrste okoli nje. Sicer so še nehote učenjaki v starem veku podvomili v to, vendar je obveljal tudi v učenem svetu astronomski sistem aleksandrijskega geografa Ptolemaja. Sodobniki so Nikolajeve nazore različno sprejeli. Luther in Melanchton sta jih odločno odklonila, mnenja katoliških učenjakov pa so bila deljena, tudi odločni nasprotniki si niso upali javno nastopiti, ker je bilo delo posvečeno papežu. Kopernikove misli, ki jih je dopolnil Ivan Kepler, so z napredkom naravoslovnih ved dosegle svoje polno priznanje.

Da bi bilo v zaklonišču prijetno

Med navodili, kako naj bodo zaklonišča urejena, je bil tudi nasvet, naj se misli tudi na to, da bo v zaklonišču prijetno. Razumljivo je, da se pri alarmu nikomur ne mudi v temačno in zatohlo klet, zlasti še, ker zaenkrat še ni nič padalo. Toda bežati v zaklonišče šele takrat, utegne biti usodno. Zato so v nekaterih hišah poskrbeli, da gredo ljudje ob alarmu kar z veseljem v zaklonišče. V neki veliki mestni hiši imajo urejeno v dobro podprti kleti veliko, lepo kegljišče, ki nudi dobro razvedrilo vsem možakarjem. Spet nekje drugje bereš v veži oglas: V primeru alarma bo v zaklonišču lutkovna predstava »Policaj in tolovaje«. Otroci imajo veselje ko igrajo, odrasli pa ko gledajo. Temno zaklonišče s prebeljenimi stenami je prav primerna kinodvorana. Niti platno ni potrebno, ker za to služi stena. Filmski aparat na ročni pogon kar dobro dvigne razpoloženje. Četudi so filmske predstave kratke, vzbude včasih risani filmi, kjer vidiš, kako čarovnik plava na čudežni preprogi skozi zrak, ali kako se obdelujeta Tinček in Tonček, prav hrupne izbruhe smeha. Glavno pa je, da se ljudje temačnega zaklonišča tako ne boje!

Razno iz Opere

V zadnji uprizoritvi »Carmen« je po daljšem presledku nastopila v glavni vlogi gdč. Elza Karlovčeva. Po značaju in po barvi glasu, pa tudi po zunanji pojavi je za to vlogo kot ustvarjena. Njen glas je že po naravi izredno izdaten, v višino in v nižino dobro razvit ter izvrstno šolan; poleg tega pa ima v svojem izrazu neko privlačnost, ki jo je težko z besedami izraziti; naj jo poslušalec še tolikokrat sliši, vedno znova odkrije v njem nove lepote. To je pač prednost bogonadarjenih pevcev in pevk, da se nikoli ne izpojejo do kraja, ampak imajo prihranjen še vedno nek skrit register, ki ga v presenečenje poslušalca ob pravi priliki odprejo. V Karlovčevi ima naša Opera prvovrstno pevsko in igralsko moč, ki jo bodo znali tudi poslušalci vedno primerno ceniti.

»Manon« je že pri ponovitvi doživela spremembo v zasedbi glavne vloge. To pot jo je izvajala ga. K. Vidalijeva. Brez pridržka lahko rečemo, da ji ta, v liričnost usmerjena vloga izvrstno odgovarja. To tem bolj, ker kaže tudi njen glas že po naravi isto usmerjenost. Koliko pevskih pa tudi igralskih odtenkov je pokazala pevka v svoji bogatega razvoja in stopnjevanja polni vlogi! Obenem je razvila pred nami plemenito kulturo svojega glasu bolj kot v kateri koli drugi svoji vlogi. Njen nastop je potegnil za seboj tudi ostale izvajalce, ki so vsi pokazali najvišjo stopnjo svoje zmogljivosti. Med njimi je žel posebno priznanje Lipušček. M. T.

Majhno posestvo

hišo, vilo ali parcelo ob glavni cesti med Šiško in Št. Vidom v bloku ali izven bloka, kupim. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Poseat takoj«-4398.

Slovenski staršil V veliki meri zavisi od Vas uspeh »Tedna nabirke za Slovenski Rdeči križ«. Naj Vam bo v zadoščenje, da bodo pri nabiranju tudi Vaši otroci pomagali. Preglejte tudi sami že sedaj vse prostore svojega stanovanja, zberite ves nerabni papir in pripravite ga, da ga bodo Vaši otroci v dneh 22. do 25. maja odnesli v šolo.

Dnevne novice

Sv. maša zadušnica za blagopokojno gdč. Minko Triller bo v petek, 26. maja, ob 7 v farni cerkvi sv. Antona na Viču.

Sv. maša za pokojnim preč. g. Josipom Štrancarjem, župnikom in častnim svetnikom v Rihembergu, bo v petek, 26. maja, v cerkvi sv. Jožefa ob 7. Vabljeni njegovi farani.

Zahvala. Vsem, ki so mi ob priliki moje zlate maše izrazili svoje čestitke in zame molili, bi se iz srca rad osebno ali vsaj pismeno vsakemu posebej zahvalil. Ker mi pa zaradi bolezni to ni mogoče, naj bo vsem s tem izrečena najprisrčnejša zahvala in zagotovilo posebnega spomina pri sv. maši. Zlatomašnik dr. Alojzij Nastran C. M.

Praznik Marije Pomočnice na Rakovniku bomo letos obhajali na binkoštni ponedeljek. Dopoldne bo ob 10 slovesna sv. maša, ki jo bo daroval g. kanonik dr. Kraljič. Pri maši bo pel mešani zbor zavodskih dijakov Perosijevo mašo Missa secunda pontificalis. Popoldne bo pa ob pol štirih govor prevzv. g. škofa dr. Rožmana, nato pete litanije in blagoslov, ki ga bo podelil g. škof. Vsa pobožnost bo veljala Mariji Pomočnici krstjanov, ki je tudi kraljica in pomočnica Slovencev, da bi varovala naš narod in mu podelila mir. Pridite na ta dan v obilnem številu na Rakovnik k Mariji Pomočnici!

Premrl Stanko:

Marija, dobrotno nam ohrani dom in rod

Za mešani zbor in orglo. — Dodana je še pesem: **Mati dobrega sveta.** Partitura 6 lir. Cadež Anton: **Pridi o Marija.** Za mešani zbor in orglo, 2 lira.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Ravnateljstvo državne klasične gimnazije sporoča vsem učencem, ki so se prijavili k privatnim izpitom, da jih bodo delali v dneh od 15.—30. junija po razporedu, ki bo nabit v šolski veži okrog 1. junija. — Ravnateljstvo.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb za sodni okraj Ljubljana prosi svoje odbornike in člane, da se polnoštevilno udeleže pogreba svojega predsednika in generalnega varuha g. Otona Vidica v sredo, 24. maja, ob 14 iz žal. kapele sv. Andreja.

V vsaki lekarni dobite pastile Menthoform za desinfekcijo ust in grla.

Nova knjiga Slovenčeve knjižnice

Dušan Radić: VAS

je že v prodaji. Odkrita duša preprostega srbskega človeka je orisana s toliko močjo, da vas bo knjiga držala v napetosti do konca. Prašičji semenj, poskus, sprositi dež, da skopljejo mrliča, bdenje pri mrtvi Simki, zlom starega gruntarja Ognjanoviča, to so najboljša in najmočnejša poglavja iz knjige znanega srbskega realista Radića. Knjiga je vredna, da pride v vsako knjižnico! **V prodaji je po vseh knjigarnah in trafikah**

Izplačevanje prispevkov pri pokrajinskem vojaškem uradu

Vojaški urad Pokrajinske uprave (Poljanska 2) bo izplačeval pripadajoče pristojbine strankam po naslednjem redu:

1. Začasno pokojnino **za junij 1944** aktivnim častnikom, vojaškim uradnikom, podčastnikom in svojcem aktivnih vojnih ujetnikov: od 2. do 10. junija 1944:

2. preživnino **za mesec maj 1944** svojcem vojnih ujetnikov rezervne vojske, in sicer:

25. do 27. maja za upravičence iz Ljubljane;

30. in 31. maja za upravičence izven Ljubljane;

3. podporo **za mesec maj 1944** svojcem civilnih internirancev, konfiniranccv, in sicer:

2. do 6. junija upravičencem iz Ljubljane;

7. do 10. junija za upravičence izven Ljubljane.

Za časa tega izplačevanja urad ne more reševati novih prošenj, niti dajati pojasnil, zato naj se novi prosilci javljajo od 12. junija naprej. Izplačevanje se zaključi 10. junija 1944.

Z ozirom na nove odredbe o izplačevanju preživnine-podpore naj upravičenci predložijo sledeče listine:

a) osebno izkaznico;

b) pošto svojega člana iz vojnega ujetništva, internacije oz. konfinacije, pisano februarja 1944; ako te nimajo, potem potrdilo hišnega lastnika (upravitelja), potrjeno od rajonske policijske strašnice (potrdilo občinskega urada za one izven Ljubljane), da se dotični član družine še ni vrnil domov;

c) pošto oz. potrdilo tudi za one družinske člane, ako so prav tako v vojnem ujetništvu, internaciji oz. konfinaciji in za katere upravičenec do sedaj še ni prejemal preživnine oz. podpore. Sem spadajo tudi taki družinski člani, ki so v vojnem ujetništvu, internaciji ali konfinaciji umrli. — Osebe, odpeljane v nemška taborišča po 8. IX. 1943, se smatrajo internirancem;

d) družinsko knjižico (kjer te družina nima, potem krstne liste), iz katere bi se videli podatki za nedoletne otroke (do 16 let starosti); ako je v družini otrok preko 16 let star, pa je duševno ali fizično popolnoma dela nezmožen, je za takega predložiti tozadevno zdravniško spričevalo;

e) kdor od upravičencev ne more priti osebno, lahko pooblasti pismeno kako zanesljivo osebo (oni izven Ljubljane n. pr. gg. župane, tajnike, uradnike prehrane), katerim naj se izroči tudi vse, kar je pod a) do d) označeno.

Družinam internirancev, konfiniranih ali pripadnikov razvrščenih in nerazvrščenih uslužbencev države, pokrajine ali drugih javnih in pomožnih ustanov ne pripada niti preživnina niti sploh kakšna podpora pri tukajšnjem uradu.

Pokrajinski vojaški urad.

KULTURNI OBZORNIK

Ob polletnici smrti pesnika Franceta Balantiča

France Balantič

Danes poteka pol leta od tiste tragične noči v Grahovem (24. nov. 1943), ko je v Krajčevi hiši zgorela domobranska posadka ob napadu Dakijevih tolp, med njo tudi pesnik **France Balantič** in njegova prijatelja Ljubljančana poveljnik France Kremžar ter tovariš Lavrič. Prav za polletnico te strašne smrti nadarjenega pesnika, ki še ni dopolnil 22 let, bo izšlo v petek pri Ljudski knjigarni njegovo zbrano delo pod naslovom **»V ognju groze plapolam«**, kakor ga je zbral, uredil, z uvodom in opombami opremil **dr. T. Debeljak.** Pričujoč portret pesnika je vrezal v cink njegov in Kremžarjev najintimnejši prijatelj **Marijan Tršar** ter je vzet iz te zbirke, kakor tudi faksimile njegove pesmice **Materi v slovo.** Njegovi prijatelji književniki bodo z dobrohotnim sodelovanjem članov Narodnega gledališča dne 5. junija počastili polletnico smrti s posebno spominsko akademijo, na katero opozarjamo že sedaj.

Na današnji dan se spominjamo njegove strašne smrti, kakor jo je opisal kot zadnja priča njegovih življenjskih trenutkov njegov prijatelj domobranec **Stanko Tomažič** za prihodnji Dom in svet. Tu opisuje Tomažič zadnji boj v Krajčevi hiši do trenutka, ko so jo komunisti zažgali. Nato nadaljuje: »In od takrat ni bilo zanj nič več boja, nič več nevarnosti. Odmaknil se je vsemu temu. In obdala sta nas dim in ogenj. Stisnil smo se v majhno stransko sobico. Deset nas je bilo. Kremžar, ki je do tedaj ležal na postelji, se je dvignil: »Fantje, bolje da zgorimo, kot da se predamo!« Sklonili smo glave. Kremžar je recitiral tisto priljubljeno iz Hamleta »Usodni Pirus!« Nato se je obrnil k Balantiču in rekel: Kak umetnik umira z menoj, ali ne? Francè, skupaj bova umrla!« in prijel ga je za roko. Kakor odsoten mu je prikimal in se usedel na sredi sobe na tla. Ob tri četrt na 11 se je začelo kaditi skozi pod naravnost pod Balantičem. Dvignil je obraz k meni: »Aha!« je rekel in nič drugega. Zopet tisti mrtvaški obraz brez naočnikov, tista bleda maska. Takrat pa sem odšel na podstrešje in zmetal zadnje bombe. Ko sem se med ognjem in dimom vrnil, sem ga videl še na istem mestu. Klečal je, sklanjajoč se naprej, tako da je imel glavo z obrazom na tleh, roke pa stegnjene po tleh. Vse okoli njega dim. In na glas se je smejal. Tudi sam sem se zakrohotal in iztisnil iz sebe: »Ne morem več!« Potem sem skočil čez goreče stopnice v pritličje...«

Tako pravi njegov tovariš v boju in **zadnja priča njegovih najtežjih trenutkov** pred smrtjo, ki je terjala od nas tako dragoceno žrtev.

Naša dolžnost pa je, biti vekomaj hvaležen njegovi največji žrtvi, ki jo more dati človek, na drugi strani pa ohranjati pesem njegovega srca in duše, njegovega trpljenja, hrepenenja, ljubezni in vere, katere je bil poln in ki ga je spremljala pred božji prestol.

V slovenski književnosti je zapustil trajno sled. Čast pesniku in slava junakom!

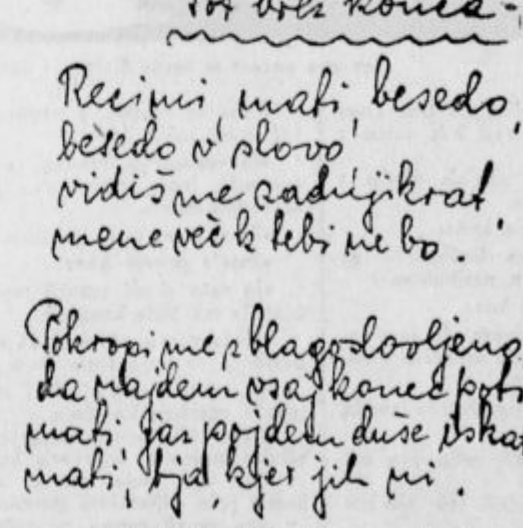

Pot brez konca.

Recipni mati besedo,
besedo v slovo
vidiš me zadnjikrat
mene več k tebi ne bo.

Pokropi me s blagoslovljeno vodo,
da najdem vsaj konec poti,
mati, jaz pojdem duše iskat,
mati, tja, kjer jih ni.

Faksimile Balantičevega rokopisa.

Selitev ljubljanskega mestnega preskrbovalnega urada

Načelstvo mestnega preskrbovalnega urada s pisarno in odsekom za drva se današnjo sredo, 24. t. m., preseli iz Mestnega doma in Mahrove hiše na Krekovem trgu v V. nadstropje palače Bata. Obenem se pa odsek za nakazovanje petroleja, za sprejemanje odrezkov gostinskih obratov ter odsek za nakazovanje dodatkov nosečim ženam preseli v Mahrovo hišo na Krekovem trgu št. 10.

Tako bo mestni preskrbovalni urad od četrtka, 25. t. m., dalje posloval v naslednjih poslopjih:

Načelstvo in pisarna v V. nadstropju palače Bata;

odsek za živilske nakaznice v I. nadstropju palače Bata;

odsek za sprejemanje odrezkov od trgovcev, pekov in trafikantov v II. nadstropju Bate;

nakazovanje tobačnih izdelkov v petem nadstropju Bate;

odsek za drva tudi v V. nadstropju Bate;

odsek za tobačne izkaznice v Puccinijevi, prej Knafljevi ulici št. 2, na dvorišču Bonačeve hiše;

odsek za bolniška nakazila v pritličju Turjaške palače v Gosposki ulici št. 15;

odsek za oblačilne izkaznice na Ambroževem trgu št. 7;

nakazovanje petroleja, sprejemanje odrezkov gostinskih obratov ter nakazila nosečim ženam pa v Mahrovi hiši na Krekovem trgu 10.

Cepljenje zoper koze

Današnjo sredo 24. t. m. bo cepljenje zoper koze ob 16. uri v ljudski šoli v Sp. Šiški, ob 17. uri pa v ljudski šoli v Zg. Šiški.

K pregledu naj današnjo sredo pripeljejo starši svoje pred tednom cepljene otroke ob 17. uri v ljudsko šolo **na Šmartinski cesti in za Bežigradom.**

Zamudniki, ki s kakršnega koli vzroka doslej niso pripeljali otrok k cepljenju, naj jih pripeljejo cepit ob pregledu.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Nad 1 milijon živilskih nakaznic

Mestni prehranjevalni urad, ki mesečno izdaja prebivalstvu živilske nakaznice, je lani v 12 mesecih izdal 1,083.333 vseh vrst živilskih nakaznic. Največ nakaznic je bilo izdanih meseca decembra, namreč 92.047, najmanj pa meseca marca, 89.053. Do meseca julija je navadno bilo izdano nekaj nad 89.000 nakaznic, od tega meseca naprej pa navadno nad 91.000. Kakšen je življenjski standard v Ljubljani? vprašanje, ki pač marsikoga zanima. Statistiki so izračunali, da je mesečni potrošek 5 članske delavske družine, oče, mati in 3 nedorasli otroci, znašal lani novembra 3529.45 lir, ko je novembra leta 1942 znašal 2005 lir.

Zanimanje za tombolo vedno večje

Med Ljubljančani sedaj, ko so bile objavljene tudi številke za petorke, postaja vedno večje zanimanje za veliko, dobro organizirano tombolo Zimske pomoči. Napeto pričakujejo ljudje torka, ko bodo začeli dvigati številke za prve tombole. Nekateri se sicer nekoliko kislo drže, ker nimajo svojih tablic še gosto pokritih, ker imajo črtanih le po nekaj številk, ko so drugi že zadeli dvojke, trojke, četvorke in sedaj petorke, toda tolažijo se, da jim bo sreča naklonila mogoče najlepši dobitek, premijo v denarju, ko bodo denarni dobitki žrebani v nedeljo, 4. junija, a do binkoštne nedelje bodo žrebani dobitki tombol za knjige.

Kokoši z njiv in vrtov

Reji kokoši in drugih malih živali z večino prav nič ne pazijo na svoje živali, saj jih prav radi še sami puščajo na tuje vrtove in njive, kjer delajo prav veliko škodo. Prav nič ne upoštevajo, da je bilo že v mirnih časih prepovedano in kaznivo delati škodo na poljskih pridelkih, sedaj v vojnem času pa prihaja ta prepoved še močneje do veljave, ker je pridelovanje živil še dosti važnejše. Puščanje kokoši in drugih živali na tuje njive in vrtove je torej po pravici kaznivo ter je lastnik živali dolžan lastniku nasadov povrniti škodo, ki so jo napravili njegove živali. Vsak oškodovani obdelovalec vrta ali njiv naj od lastnika živali zahteva plačilo škode ter ga naznani, da bo po zakonu kaznovan.

Mnogo kisle repe

Na trgu je še vedno ob tržnih dnevih, tako ob sredah in sobotah, kakor tudi druge delovne dneve mnogo kisle repe naprodaj, ko ni že več tednov nič več kislega zelja, po katerem je večje povpraševanje, toda gospodinje se tudi zadovolje s kislo repo.

Nesreče in poškodbe

Pri gradbenem podjetju Tönnies zaposleni, v Grablovčevi ulici št. 26 stanujoči zidarski delavec, 36 letni Alojzij **Keber** je v petek dopoldne med delom padel iz dvigala in se hudo poškodoval. Dobil je poleg zunanjih tudi notranje poškodbe. — Na deželi je bilo prav tako nekaj nesreč. Poškodovanci so bili prepeljani v ljubljansko splošno bolnišnico. V Slivnici pri Grosuplju sta bili dve nesreči. Posestnik, 77 letni Janez **Vovk** je dobil pri padcu hude notranje poškodbe. Pri padcu pa si je zlomila desno nogo 14 letna delavčeva hčerka Veronika **Javornikova.** — Na Vrhniki je avto povozil 22 letnega posestnikovega sina Stanislava **Kogoja.** Avto mu je zdrobil desno nogo. — V Tomišlju si je zlomil pri padcu desno nogo 14 letni posestnikov sin Ivan **Modic.**

Naznanila ljubljanskih prireditev

Danes ob 18 bo v mali filharmonični dvorani IX. javna produkcija šole Glasbene Matice, na kateri bodo nastopili iz klavirskega oddelka gojenci Silve Hrašovčeve, Mirce Sancinove in Milene Verbič-Štrukljeve; iz oddelka za violino gojenci in ansambl Karla Sancina in iz oddelka za solopetje gojenec ravnatelja Betetta. Današnja produkcija je poslednja produkcija instrumentalnega oddelka. Podrobni spored v knjigarni Glasbene Matice.

Dramsko gledališče

Sreda, 24. maja, ob 18: **»Zemlja«.** Red Sreda.
Četrtek, 25. maja, ob 18: **»Azazel«.** Red B.

K. Schönherr »Zemlja« igra o življenju v treh dejanjih. Osebe: Stari Kremen — M. Skrbinšek, Janez, njegov sin — P. Kovič, Reza, gospodinja pri Kremenovih — P. Juvanova, Katra, dekla pri Kremenovih — Kraljeva, veliki hlapec — Gorinšek, srednji hlapec — Drenovec, konjski hlapec — Bratina, hlapče — Starič, Svetarnica — Rakarjeva, Ledeničar — Lipah, zdravnik — Košuta, mizar — Blaž, grobar — Plut. Režiser M. Skrbinšek, scena inž. Franz, kostumi J. Vilfanove.

Operno gledališče

Sreda, 24. maja, ob 18: **»Manon«.** Red A.
Četrtek, 25. maja, ob 18: **»Carmen«.** Red Četrtek.

Massenet »Manon«, opera v 4 dej. Osebe: Manon — Heybalova, Pousette — Barbiševa, Javotte — Baukartova, Rosette — Jančarjeva, Chevalier des Grieux — Lipušček, Grof des Grieux — Betetto k. g., Lescaut — Janko, Marfontaine — M. Sancin, Bretigny — Dolničar, 1. gardist — Langus, 2. gardist — Mencin, seržent — Perko. 1. slika se godi na dvorišču gostilne v Amiensu, 2. slika v stanovanju des Grieuxa v Parizu, 3. slika Cours la Reine, 4. slika v seminaru St. Sulpice, 5. slika v hotelu Transylvania, 6. slika na cesti v Havre. Dirigent dr. D. Švara, režiser C. Debevec, scenograf inž. E. Franz, kostumi D. Kačarjeve.

RADIO LJUBLJANA

Oddajniška skupina »Jadransko primorje«

Dnevni spored za 24. maj:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Koračnica, napoved sporeda v nemščini in slovenščini, nato koračnica — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Veseli zvoik za premor — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vsakemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Otroško uro vodi Maša Slavčeva — 17.45 Podoknica — 19 Slovenske pesmi poje tercet sester Finkovih — 19.30 Poročila v slovenščini, napoved sporeda — 19.45 Glasbena medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Koncert dunajskega filharmoničnega orkestra — 21 Radio zapoje vsakemu svoje — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Glasba za lahko noč.

Rdeči križ poroča

Zahvala. RK so darovali: tvrdka Ign. Vok, Ljubljana, 10.000 lir; Klub ljubiteljev športnih psov v Ljubljani 200 lir v spomin blagopokojnega g. Ivana Podobnika; g. Rajko Turk 300 lir namesto venca na prerani grob blagopokojnega g. Antona Janežiča. Prisrčna hvala.

Poziv. V poizvedovalnem oddelku RK, Marijin trg 5, naj se zglase pri referentu št. III naslednje osebe oz. njih svojci: Bergant Franjo, Bablč Milena, Bizjak Ljudmila, Čebular Jože, De Donato Gabriel, Fritsch Draga, Faganel, Gorjup Vera, Hribar Alojz, Javoršek Terezija, Jesenovec Ivanka, Janežič Rihard, Jurkovič Angela, Kraševec Marko, Kravcar Janez, Korošak Mina, Langus Jože, Matičič Malvina, Oražem Alojzij, Ostrnič Alojzij, Perpar Anton, Paulič Polda, Pupis Pavla, Rakušček Vinko, Rajčevič Marko, Slobodnik Janez, Schader Herman, Šaljič Milorad, Čubic Joža, Trbanc Josip.

TEL. **KINO »SLOGA«** 22-58

V ORIGINALU! Veliki varijetejski in revijski film UFE, poln lepote in blestеče elegance z Friko Rökk v glavni vlogi

»Kora Terry«

Po istoimenskem romanu H. C. v. Zobeltitz-a. Sodelujejo: Josef Sieber, Will Quadflieg, Will Dohm in drugi odlični umetniki. Režija: Georg Jacoby.

Predstave ob 16 in 19.

TEL. **KINO »MATICA«** 22-41

Drugi del epohalnega filma

»EŠNAPURSKI TIGER«

z istimi igralci in še učinkovitejšim dejanjem

Indijski nagrobni spomenik

Eno najboljših del evropske produkcije

Predstave ob delavnikih ob 15, 17 in 19.
Predprodaja od 10—12

TEL. **KINO »UNION«** 22-21

Za mlado monakovsko operno pevko se stočasno navdušujeta oče in sin. Kako se je zgodba začela in končala, boste videli v nadvse zabavnem filmu prelestnega šarma in prekrasne glasbe

»Bal Paré«

V glavnih vlogah: Paul Hartmann, Ilse Werner, Hannes Stelzer, Käthe Haack itd. Glasba: Theo Mackeben.

Predstave ob delavnikih ob 16 in 19.15.

STENODAKTILOGRAFKO perfektno, po možnosti z znanjem nemščine, sprejmemo takoj. — Predstaviti se osebno med 8. in 12. ter 15. in 18. uro v Beethovnovi ul. 4-III. desno.

POZOR! Kupujem vreče in vse tekstilne odpadke ter plačam po najvišji ceni. . Grebenc Alojzij, Gallusovo nabrežje 39, Ljubljana. k

KUPUJEMO prazne cementne in slične papirnate vreče. PETROLAFTA, Tyrševa cesta 35a.

PEGE IN LISAJ vam zanesljivo odstrani »ALBA« krema. DROGERIJA KANC, Židovska ulica 1.

TRICIKLJE različne velikosti, dobavlja Merkur, Puharjeva 6.

VEČ BICIKLJEV (damski in moški) luksus, modeli znamke Adler, Puch in Steyr, 2 moderni motorni kolesi, zelo poceni naprodaj. Merkur, Puharjeva 6.

PRODAM Kroniko slov. mest. I. in II. letnik vezan v pol usnje, III. in IV. letnik v celo platno. Naslov: Janko Mlakar, Vrtača št. 5

ŠIVALNI STROJ pogrezljiv, šiva naprej in nazaj, izvrstno ohranjen, predvojni, po zmerni ceni prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4425.

STARE ZIMNICE z žimo, kupim. Plačam do 1000 lir. Blago ni važno. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4424.

500 lir nagrade dobi, kdor mi prinese izgubljeni blagajniški ključ z vtisnjeno številko 405.771. . Odda naj se v upravi »Slovenca«.

PRODAM dobro ohranjen šivalni stroj »Singer«, za domačo uporabo. Poizve se pri hišnici Pred Škofijo 19, II nad.

MOŠKE OBLEKE čevlje, perilo, pohištvo in druge predmete, stalno kupuje: Drame Alojzija, Ljubljana, Gallusovo nabrežje 29.

PRODAM šivalni stroj, znamke »Jax«, zelo v dobrem stanju. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4426.

ŠIVALNI STROJ za domačo uporabo, dobro ohranjen, za 3.200 lir. Pred Škofijo 19, Adamič.

PRENOČIŠČE DOBI poštena tovarniška delavka pri dveh starejših zakoncih za protiuslugo takoj. Povšetova ul. 72-I.

MARMORNA KREDA delta mavnotna kreda kalcijev karbonat 6 00 800 3000 Plastrkoslinskapomice karbonat ter karbon Olje za ermena stajno na zalogi [illegible] Ljubljana Ciril Metodova 36a pred Tyrševa

»SANEOLIN« za razkuževanje domačih živali in hlevov dobite pri »Chemotechna« družba z o. z. Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Miselna naloga

Na nočni omarj imam zanimivo budilko. Brez dvoma je še pet do deset let stara, pa vendarle še pravilno gre. Toda — budilka ima napako. Dozdeva se, da ji na kolesu v kolesju manjka zobec. Treba je le, da začneš šteti, kadar budilka tiktaka: 18 — 19 — 20 — pri 20 se ustavi — zmeraj za eno sekundo. Zdaj tudi vem, zakaj je budilka vedno zadaj, tako da pridem časih prepozno domov.

Te se ne sme več zgoditi, si mislim, in začnem računati. Pri 20 se budilka za eno sekundo ustavi. Koliko sekund je to v minuti? In koliko sekund v eni uri? To lahko lepo izračunaš. Malo si belite glavo, pa bo šlo! Potem tudi lahko izračunate, koliko minut je to v eni uri? Ker grem zvečer navadno ob pol devetih spat in me budilka zbudi ob pol sedmih, ko budilko naravnam za bujenje in časom, ko me zbudi. Torej ne smem nastaviti kazalca za bujenje na pol sedmih, ampak — na... koliko? In to je treba izračunati, kar pa ni prav nič težko!

(Rešitev v jutrišnji številki.)

RAZNOVRSTNE PREDMETE vam vnovči takoj v gotovino Trgovska pisarna za bančne in denarne posle Al. Planinšek, Ljubljana — Dvorižakova ulica 1.

MRCES IN GOLAZEN uši, stenice, bolhe, ščurke, molje, miši, podgane, voluharje in bramorje zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji Kanc Židovska 1

ŠPORTNI VOZIČEK otroški, lep, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4410.

VSAKO antikvarično slovensko knjigo, revijo, časopise, posamezne odtise kot tudi stare listine kupuje in najboljše plačuje Knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva ulica 6.

MLADI PRASIČKI v starosti 10-12 tednov, se dobe pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova cesta 29.

RIŽEV ŠKROB v prahu je še na zalogi. Ponudbe pod šifro »škrob« na upravo »Slovenca«. 4416.

✝

Poselsko zavetišče sv. Marte žaluje ob krsti svoje dolgoletne predsednice, gospodične

Leni Klemenčič

in vabi vse svoje članice, da z obilno udeležbo pri pogrebu v sredo popoldne ob treh izkažejo rajni svojo hvaležnost ter molijo za pokoj njene duše.

Predsedstvo

✝

HILDA KORUZA roj. KLUN naznanja vsem prijateljem in znancem, da je v Zagrebu dne 30. aprila 1944 umrl po kratki bolezni, v starosti 80 let, njen nepozabni oče, gospod

ANTON KLUN

bivši trgovec iz Maribora.

Naj mu bo lahka zemlja!

✝

Umrla nam je dne 21. marca 1944 v Auschwitzu naša dobra in ljubljena mamica, gospa

Anica Leben

roj. Pecher

posestnica mlina v Škofji Loki

Njene zemeljske ostanke smo pokopali dne 18. maja 1944 na domačem pokopališču v Škofji Loki. — Sv. maša zadušnica se bo vršila tudi v Ljubljani v četrtek, 25. t. m. ob 6.30 v cerkvi sv. Jožefa.

Škofja Loka, Ljubljana, 23. V. 1944.

NUŠKA, ACI in JANEZ, otroci ter ostalo sorodstvo

Zahvala

Vsem znancem, prijateljem in sorodnikom, se tem potom toplo zahvaljujemo, ker so spremili k poslednjemu počitku, našega nepozabnega

Zmagoslava Dolenca

akademika.

Posebno zahvalo dolgujemo gospodu Stanetu in gospodični Viki, ki sta vložila njuno plemenito pomoč Zmagoslavu v posmrtni spomin, kakor tudi za požrtvovalno delo, ki sta ga imela s tem, da je bilo truplo blagopokojnika prepeljano iz Trsta v Ljubljano.

Dalje se iskreno zahvaljujemo čč. duhovščini in gg. pevcem za ganljivo petje in vsem ostalim, ki so s cvetjem obsuli prezgodnji grob našega ljubljenega Zmagoslava.

Ljubljana, 23. maja 1944.

Žalujoče rodbine:
DOLENC, GOGALA, ZOMER

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb za sodni okraj Ljubljana

javlja žalostno vest, da je prezaslužni društveni predsednik in generalni varuh, gospod

Oton Vidic

višji sodni svetnik v pokoju

umrl dne 22. maja 1944.

Društvo bo ohranilo velezaslužnega moža v častnem spominu.

Pogreb bo dne 24. maja 1944 ob 2. uri popoldne z Žal, kapele sv. Andreja.

Ljubljana dne 22. maja 1944

ZAHVALA

Vsem, ki ste našega ljubljenega strica in svaka, gospoda

Jožeta Kurenta

poštnega ravnatelja v pokoju

spremili na njegovi zadnji poti, sočustvovali z nami, ter z darovanjem cvetja in karkoli počastili njegov spomin, izrekamo najiskrenejšo zahvalo. Posebej se zahvaljujemo g. zdravnikom primariju dr. Jenku in dr. Rakovcu za njihov trud in tolažbo, ter pevcem za prekrasne in ganljive žalostinke.

V Ljubljani, 20. maja 1944.

ŽALUJOČI OSTALI.

Zahvala

Vsem, ki ste pokropili našega blagopokojnega očeta in dedeka, gospoda

Josipa Perko

višjega pis. oficiala v pokoju

ki ste mu poklonili cvetje ter šli z nami v tako veliki udeležbi do njegovega groba, beležimo izraze naše iskrene zahvale in vdanega spoštovanja. Še posebno smo hvaležni čč. duhovščini za častni spremstvo ter gospodu dr. Marjanu Polenšku, ki se je trudil ohraniti mu življenje.

Novo mesto, Ljubljana, 14. maja 1944.

Družini PERKO, MANFREDA

Osveta

J. E. POLÁK 28 Izvirna povest iz časov Keltov v naših krajih

»In vendar si me klicala!« trdi knez dalje. »Morda se ti je izvil klic samo v sanjah?«

»Da, sanjala sem, a sanjala nisem o tebi!« ga zbada kneginja.

»O kom pa?« vprašuje knez.

»Si radoveden, knez Galimar?« ga vpraša kneginja s trpkim nasmehom.

»Seveda sem,« pritrdi knez.

»Da te pomirim, ti povem, da sem sanjala o svojem možu, očetu in bratu!« odgovori kneginja izzivajoče.

»Jih res ne moreš pozabiti?« zbode tudi knez kneginjo.

»Ne morem in nočem!« reče ona odločno.

»Čas zaceli vse rane!« se norčuje knez.

»Vse; le ene ne!« reče kneginja.

»In ta bi bila?« vprašuje knez.

»One, ki nam zaduši ljubezen!« odgovori kneginja.

»In jaz ti nisem nič, lepa Albasvinta?« vprašuje knez nežno.

»Manj nego pes!« reče ona ponosno.

Knez se zdrzne, a vendar zaduši naval svoje nagle jeze.

»In vendar je žrtvoval ta pes vse samo zate, lepa Albasvinta,« govori knez še vedno nežno.

»Zame?« se čudi kneginja.

»Zate!« pritrdi knez.

»In zato si mi umoril moža, očeta in brata?« mu očita kneginja.

»Moža res; a oče in brat sta padla po nesreči,« se opravičuje knez.

»In zakaj moža, ki ti ni storil nič žalega?« vprašuje kneginja.

»Lepa Albasvinta, drugače bi ne bila nikdar moja,« se izgovarja knez.

»Saj tudi sedaj nisem in nikoli ne bom!« reče Albasvinta ponosno.

»Čas zaceli rane,« po tolaži Galimar

»Posebno v zaporu, kaj ne?« vprašuje kneginja s trpkim nasmehom.

»V zaporu? Kako meniš to?« se začudi knez.

»Ta novi dom je zame samo ječa!« razlaga kneginja knezu. »Saj ne smem niti pod milo nebo!«

»Lepa Albasvinta, reci samo, da si moja, in svobodna boš kot ptica pod nebom,« obljubuje knez.

Mučen molk se je razlil po tej obljubi po sobi. Gledala sta drug drugega: a obema je bilo čitati z obraza, da bi rada uganila misli drug drugemu.

Albasvinta je uganila Galimarove misli, a Galimar ni uganil Albasvintinih

»Albasvinta,« prekine molk Galimar.

»Galimar, želi še kaj?« ga vpraša kneginja; a njen glas je bil prijaznejši.

»Zakaj molčiš tako trdovratno?« vprašuje knez kneginjo skoraj prosečе.

»In kaj naj rečem?« meni ona.

»Da si, da vsaj boš moja,« prosi knez. Mučen molk se je razlil iznova po sobi

»Govori, lepa Albasvinta,« prekine molk zopet knez.

»Tako sama in zapuščena sem!« potoži kneginja.

»Sama si temu kriva,« trdi knez.

»Ne razumem!« se začudi kneginja.

»Bodi moja in dal ti bom življenje, kakršnega še ni imela nobena kneginja Barjanov!« razlaga knez.

»Galimar, sam si rekel, da zaceli čas vse rane,« ga opomni kneginja.

»Da, rekel sem...! In kar sem rekel, je resnica!« trdi knez.

»Če je, potem čakajva; zakaj, če se kaj izpremeni, se mora izpremeniti temljito; in če se izpremeni temeljito...«

Kneginja obmolkne.

»Potem?« sili vanjo knez.

»Potem, knez Galimar, se lahko dogodi, da ti lepega dne priznam, da te imam rada in bom tvoja,« mu obeta kneginja.

»Lepa Albasvinta, osreči me!« prosi knez.

»Galimar, počakajva...! Čas zaceli vse rane!« ga tolaži ona.

»Rad!« obljubuje knez vzradoščen. »Samo, da si mi dala, lepa Albasvinta, vsaj malo upanja!«

»Galimar, sedaj bi bila rada sama, da premislim natanko to, o čemer sva govorila ravnokar,« poprosi kneginja.

»Lepa Albasvinta, tvoja želja je meni povelje,« reče knez, se pokloni in odide.

3.

Ko je knez Galimar odšel, je legel na ustnice keginje Albasvinte zmagoslaven nasmeh; zakaj vesela je bila, da je uklonila moža takega kova kot je bil knez Galimar; še bolj pa je bila vesela misli, ki ji je pokazala pot, na katero mora speljati kneza Galimara, da se mu osveti in ga pogubi.

Od tega dne je bil knez Galimar ves spremenjen. Dvorjani se njegovi spremembi kar načuditi niso mogli; zakaj veselje se je razlilo po dvorcu kneza Galimara, in začeli so se zopet lovi, igre in veseljačenja; in to v taki meri in v takem sijaju, kot je bilo mogoče samo na dvoru kneza Galimara.

Seveda so dvorjani uganko o spremembi kneza kmalu uganili; zakaj opazili so veliko spremembo tudi na kneginji Albasvinti; a še bolj so se jim odprle oči, ko so opazili, da jezdarita knez in kneginja skupaj na sprehode, na lov in celo na posete.

Lepega jesenskega dne je bilo, ko sta jezdila knez in kneginja mimo rupe »Povodnega moža«.

»Galimar,« ogovori Albasvinta Galimara.

»Albasvinta, kaj te plaši?« vpraša knez kneginjo, ko opazi, da jo nekaj plaši.

»Zdelo se mi je kot bi čula glasno in globoko grgranje,« omeni kneginja.

»To ni bilo drugega nego grgranje v špiljah, po katerih priteka voda v rupo in jo polni,« pojasnjuje knez.

»In kje je ta rupa?« vprašuje kneginja.

»Na jasi, levo od najine poti,« dopoveduje knez.

»Gamilar, pokaži mi jo,« poprosi kneginja.

»Zakaj pa ne,« reče knez smeje in krene s konjem v gozd.

Kneginja Albasvinta jezdi počasi in previdno za knezom...

Zdajci obstaneta konja ob rupi.

Galimar in Albasvinta razjahata konja in sedeta na skalo ob rupi.

Po jasi se je razlil molk; motilo ga je samo muljenje konj...

»Lepo je tukaj,« meni kneginja po kratkem molku.

»In čudno včasih,« doda knez.

»Čudno?« se začudi kneginja. »Kaj meniš s tem reči?«

Für »Ljudska tiskarna« — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič — Herausgeber, izdajatelj: inž. Jože Sotlja — Schriftleiter, urednik: Janko Hafner.